

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

morgonbris

**Ung arbeterska
från L. M. Ericsson**
ser ut mot möjligheten
att få delta i Morgon-
bris'färd på Göta Kanal

Semesternummer

pris 25 öre

Juni 1932

innehåller:

KAJ: Rekord i att vara missgynnade.

NILS HORNEY: Vindtygsrockens demokrati.

ELLEN RYDELIUS: Sverges blå trappa.

SIGRID GILLNER: De nya kvinnorna.

KARIN BOYE: När knoppar brister.

SVEN MARKELIUS: Hjälpösa i möbelaffären.

A. Ö.: Var på Er vakt, Sverges husmödrar!

LÅT OSS VARA RADIKALARE. Nya inlägg i debatten om Varje barn sin egen bädd.

MARGOT STARKE: Unga människor av i dag.

SIGNE WESSMAN: Vi kvinnor inför valet.

KARL KARLSSON: »Välgöraren» Batas rätta ansikte.

MATILDA HOLMGREN: Skolagan.

AGDA ÖSTLUND: Oemotståndliga.

MORGONBRIS ÖPPNAR EGET TIDNINGSKONTOR.

KURS I KROPPSKULTUR FÖR MORGONBRIS' LÄSARE.

»Brisen» från Nacka

— vår tidnings kommissionär på sagda plats — hör till de oemotståndliga (se artikel sid. 29). Av majnumret rekvirerade hon hela 500 ex., men framgångarna räknar hon väsentligt sina lika intresserade klubbkamrater till godo.

N:r 6 + Årgång 28

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

■
UTGIVARE:

Sveriges
socialdemokratiska kvinnoförbund.

■
REDAKTOR: Kaj Andersson.

■
REDAKTION och EXPEDITION:
Upplandsгат. 1, 3 tr., STOCKHOLM
Tel. 18886. + POSTGIRO N:r 50196.

■
PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr.
3: —; lösnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

■
ANNONSPRIS:

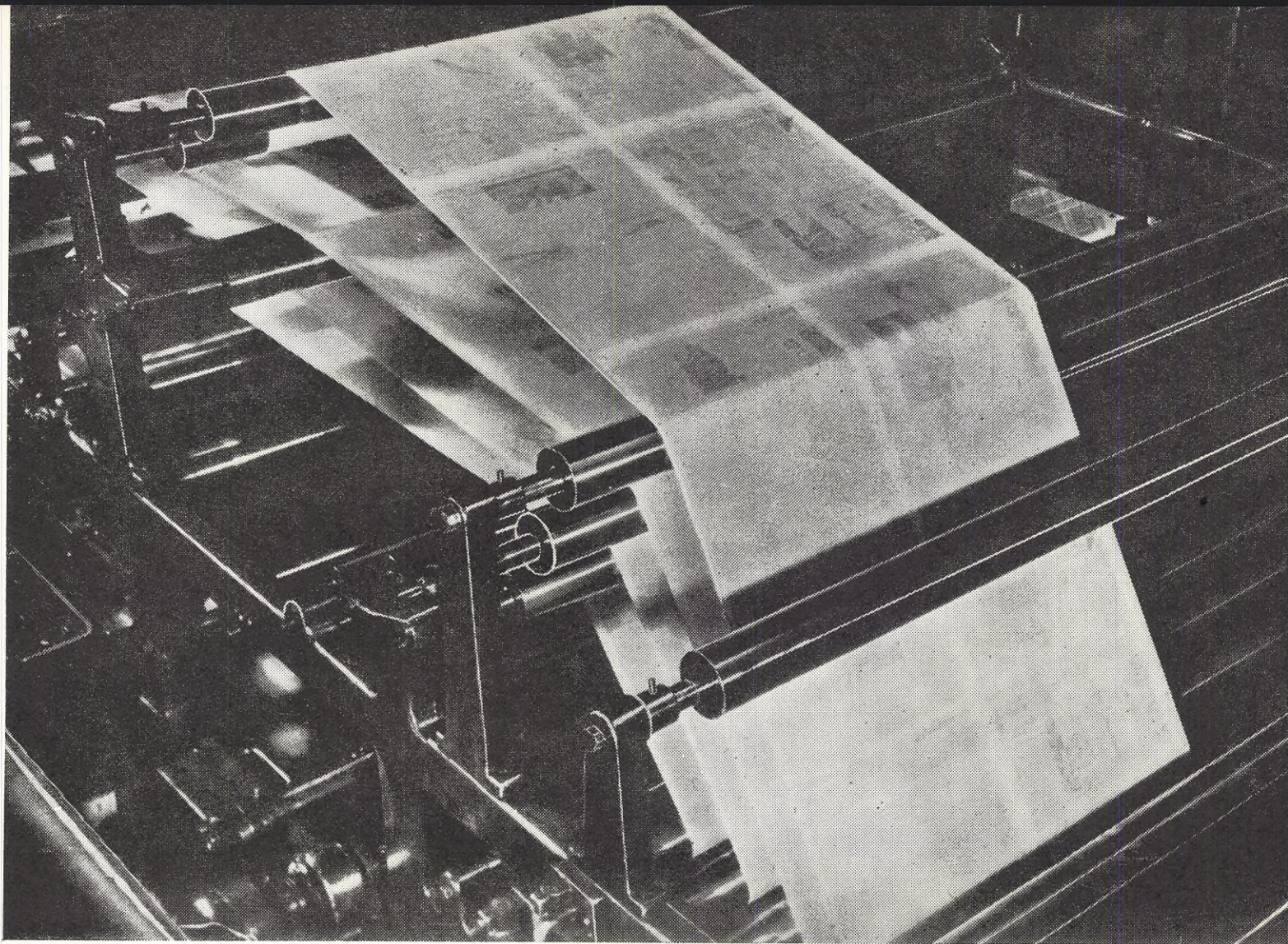
Före och i text 50 öre per mm.
Efter text 40 " " "

Sista sidan:

1/1 sida kr. 450: —.

1/2 sida kr. 225: —.

Innersida kr. 390: —.

HJÄRTAT, MOTORN I ARBETARRÖRELSEN

är den socialistiska pressen. På dennas pulslag mäter man rörelsens livsduglighet, skrev H. P. Sörensen i anledning av danska Social-Demokratens nyligen firade 60-årsjubileum. Denna karaktäristik äger sin tillämpning även i Sverge och på dess press. I den svenska arbetarrörelsens tjänst verka f. n. 30 dagtidningar, veckopublikationen Folkbladet, ungdomsförbundets tidning Frihet, som kommer ut var fjortonde dag samt månadstidskrifterna Tiden och Morgonbris. Såväl på den socialdemokratiska kvinnokongressen i mars som på de nu i dagarna hållna distriktskonferenserna har uttalats önskvärdheten av att kvinnoförbundet söker nya möjligheter till spridande av de socialdemokratiska tidningarna, som inom pressen är arbetarnas enda verkliga språkrör. I kampens stund, i strejker och lockouter, är det blott den socialdemokratiska pressen, som för arbetarnas talan, helt enkelt därför att den är arbetarnas egen.

Kvinnoförbundet och Morgonbris ha nu fått ett till synes ypperligt tillfälle att göra en effektiv aktion i önskad riktning. För-

bundets och tidningens expeditioner ha nämligen förvärvat nya lokaler i Landsorganisationens butiksvåning, tillräckligt stora att även inrymma ett tidningskontor och ett läsrum. Här komma att finnas tillgängliga alla vårt lands socialdemokratiska tidningar och tidskrifter samt fackförbundens många organ, vilka annars inte stå att få i Stockholm, åtminstone inte landsortstidningarna. Dessutom de utländska broderpartiernas ledande tidningar samt nyutkommen socialistisk litteratur på olika språk. Ifrågavarande tidningar ha hälsat initiativet med stor entusiasm, allrahelst som det även lovar vackra nyheter i reklamavseende.

Morgonbris' tidningskontor

skall i allo bli modernt och ändamålsenligt. Därför borgar arkitekt Sven Markelius' bland de unga, socialt inställda arkitekterna ledande namn. Det nya företaget beräknas kunna starta omkring 1 juli.

Morgonbris' tidningskontor — en central för svensk socialistisk press.

Docent Karl Häupl,

den internationellt uppskattade skandinaviske forskaren, avslutade ett föredrag inför Köpenhamns Tandläkarsällskap med följande ord:

”Så mycket kunna vi fastslå, att vi i tandpastan SI-KO fått ett tandvårdspreparat, som tar hänsyn till våra teoretiska kunskaper om tandbeläggningens uppkomst och till de betingelser, under vilka de två sjukdomarna karies (tandröta) och paradentit (alveolarpyorré) uppstå. Jag vill därför med stöd av dessa teoretiska synpunkter uttala, att Ni bör göra Edra patienter uppmärksamma på SI-KO och rekommendera dess användning. Mina praktiska erfarenheter av SI-KO äro också mycket tillfredsställande.”

SI-KO

den oskadliga tandpastan
Svensk produkt

Ett fönster i minuten
putsas lätt med

Bon Ami

för renare fönster — kvickare.

En utmärkt god kaffebländning till ett billigt pris är H. A. B. Delphins

”Gott Kaffe”

Försök det och Ni blir Nöjd.
3 kg. levereras fraktfritt.

H. A. B. DELPHIN, STOCKHOLM 1

Sänd mot postförskott kg. av Eder rostade kaffebländning »Gott Kaffe» å kr. 3:40 pr kg.

Namn:

Titel:

Adress: M.

Kvinnliga Medborgarskolan vid Fogelstad.

Kurser i medborgarkunskap under 1932. Historia med statskunskap, psykologi, kommunalkunskap, mötesteknik, diskussioner över aktuella politiska och sociala frågor. Gymnastik och sång. Två sommarkurser: a) Junikursen: 10—27 juni. b) Julikursen på 22 dagar 7—29 juli. En höstkurs på 22 dagar 27 september—19 oktober. Inträdesvillkor: att vara vid god hälsa och att ha fyllt 25 år. Stipendier kunna sökas. Begär prospekt hos Rektor HONORINE HERMELIN, Fogelstad — Julita.

HUSMÖDRAR! Barnsköterskor från Sällsk. Barnavård, Eurenii Minne m. fl. utbildningskurser, husföreståndarinnor, barn- och hushållsfröknar samt hembiträden m. fl. förmedlas genom

STOCKHOLMS STADS ARBETSFÖRMEDLING
Regeringsgatan 79 · Telefon Namnanrop: Stadens Arbetsförmedling · Ingen avgift.

ARBETARBODENS DAMEKIPERING

Holländaregatan 7

säljer till lägsta pris Dam- & Barnkoftor.
Dam- & Barnunderkläder. · Extra starka barnstrumpor.

KOOPERATIVA SYFABRIKEN
Linnéa
FÖRENING U.R.A.
STOCKHOLM

Alla familjens medlemmar

blir belättna när de köpt sina textilvaror i

Kooperativa Syfabriken Linnéa
20 BARNHUSGATAN 20

Trött?

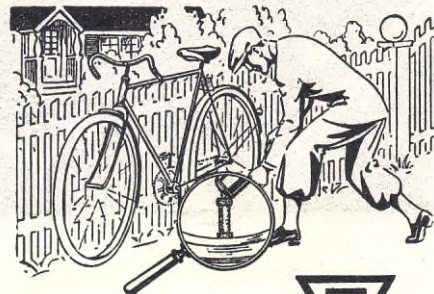
vid minsta ansträngning?
Försök då den stärkande och av läkare rekommenderade järnmedicinen

Fås å alla apotek

IDOZAN.B.

Frikurser pr korrespondens.

Ett större antal frikurser och stipendier för studier pr korrespondens komma att bortskänkas den närmaste tiden. Ansökningsblankett o. kursförteckning kan rekvideras från Noréns Korrespondens-Institut, Malmö. För att vara säkra om att få ett stipendium tillrådes intresserade att *genast* skriva till institutet.

Ventiltätningen

avgör en cykelslangens ändamålsenlighet.

Hög gummikvalitet, specialtillverkat ventilgummi, som gör slangen lätt-pumpad och samtidigt håller luften väl, känneteckna Trelleborgs slangar

som sålunda böra vara självskrivna i utrustningen.

TRELLEBORGS

T-NABB RING och SLANG

erhållas hos cykelhandlare.

**gott
resultat -
kooperativas mjöl**

Nära tusen medarbetare

— specialister på olika områden av mänsklig odling — räknar den rikt illustrerade och moderna tredje uppl. av

Nordisk Familjebok

i de hittills utkomna femton banden av planerade tjugu.

Med sina kunskaper och sitt namn borga dessa författare för vederhäftigheten av de uppgifter de lämna i sina artiklar. På detta viset blir Nordisk Familjebok i koncentrerad form en revy av svenskt vetande på alla livets områden, och alla kunna där finna de kunskaper de behöva. I det senast utkomna bandet, det femtonde, som omfattar 6.000 uppslagsord från Nygotik till Poseidon skriver sålunda:

professor *Johan Bergman* om NYKTERHETSRORELSEN
docent *G. Hesslén* om PARLAMENTARISMEN, fil. lic. *G. Munthe* om PORSLIN och fil. kand. *Agnes Geijer* om ORIENTALISKA MATTOR

Gynnsamma betalningsvillk. göra det möjligt för en var att skaffa sig verket.

A/B FAMILJEBOKEN
VASAGATAN 7, STOCKHOLM

Advokat

EVA ANDÉN

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

HERKULESGATAN 14
STOCKHOLM
Tel.: 75 75, 75 76, 75 77

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson

Fleminggatan 60
Tel. K. 4724.

★

Ombesörjer allt vid dödsfall

Eldbegängelser

Balsameringar

strumpor i ylle och silke med ovanstående märke uppskattas av varje dam för sin elegans och stil. Begär även Ni Westerholms-strumpan.

AKTIEBOLAGET NORRKÖPINGS TRICOTFABRIK

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk bank.
Grundad 1865.

Kontor i Stockholm:

Regeringsgatan 18
Hornsgatan 66 A

Norrländsgatan 8-10
Slussplan 1-3

Humlegårdsgatan 2
Kungsgatan 60

Upländsgatan 1
Odengatan 52

Marholmens Semesterhem FÖR MÄN

öppnas för året 5 juni. Avgiften är kr. 3:50 pr dag. För hustru kr. 2:75 och för barn i åldern 7-15 år kr. 2:- och för mindre barn kr. 1:25. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör snarast ske till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b., *onsdagar 6-7 e. m.*

På grund av rådande arbetslöshet lämnas i år några friplatser åt särskilt behövande å det manliga semesterhemmet under de båda första veckorna i juni. Ansökan om fri vistelse tiden 5-18 juni lämnas i brev till Bergska Donationen, Barnhusgatan 18, II. Uppgift skall lämnas om sökandes namn, adress, ålder och medlemskap i fackförening.

Marholmens Semesterhem FÖR KVINNOR

öppnas för året den 5 juni. Avgiften är kr. 2:75 pr dag. Resan fram och åter betalas av gästen.

Anmälan om önskad plats bör snarast ske till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, genom personligt besök Barnhusgatan 16, n. b., *onsdagar 6-7 e. m.*

Marholmens Vilohem

avsett för lantvistelse åt mindre bemedlade arbetarehustrur och arbeterskor, öppnas den 5 juni. Resan fram och åter betalas av gästen, andra avgifter förekomma ej.

Ansökningar skola snarast insändas skriftligt till Bergska Donationen, Landssekreterariatet, Stockholm. I ansökningen skall lämnas uppgift om den sökandes fullständiga namn, ålder, mannens eller eget yrke och medlemskap i fackförening samt tydlig adress jämte uppgift om den tid vistelsen önskas.

Stockholm den 15 maj 1932.

För Bergska Donationen:
STYRELSEN.

Sommarvila för alla.

Foto G. Lundh.

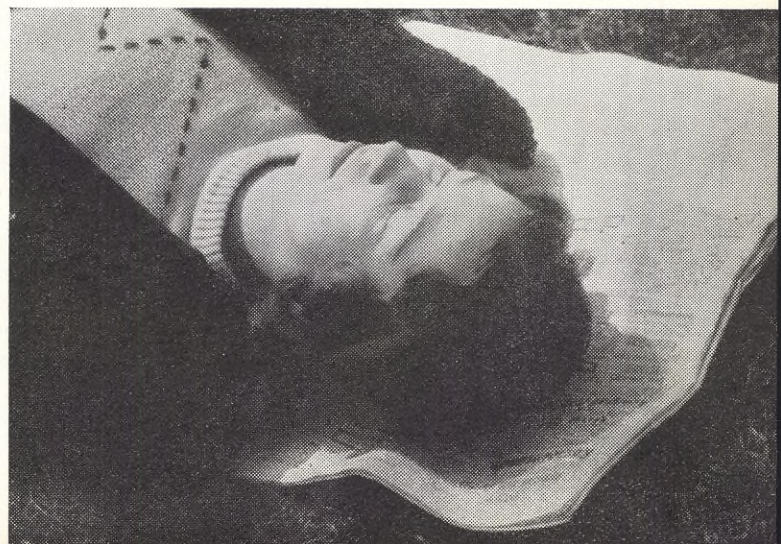
REKORD I ATT VARA MISSGYNNNADE

GRIPANDE SJÄLVBIOGRAFIER I MORGONBRIS' UNDERSÖKNING OM SEMESTERMÖJLIGHETERNA FÖR HUSMÖDRARNA I ARBETARHEMMEN

Morgonbris inleder propagandan för andlig och fysisk rekreation för hemmens kvinnor med en billig sommarfärd 26—30 juni på Göta Kanal Stockholm—Göteborg, som är 100 år i år.

I dialogen, som återgavs i Morgonbris' marsnummer, låter författarinnan Eva Årads arbetarhustrun Lisa kommentera några bilder i Svenska Dagbladet med följande ord: »När jag såg dom här resenärerna på Gripsholm, så släta och fina som dom är, och läste om hur härligt dom ska ha det, då kom jag te å grunna på en sak. Att det finns liksom två sorters arbetslösa. Detta att vara borta i månader och bara dansa och äta och se främmande land, det är också te å vara arbetslös, det. Dessa som har pengar, dom lever ju bekymmerfritt hemma. Men alla dom som ingenting har och deras familjer, tänk bara, vad en så'n lustresa kunde varit för dem! Fyll Gripsholm och Stella Polaris med så'nt folk som behöver vila upp sej och komma bort och bli nya och glada, det bleve till välsignelse, det.»

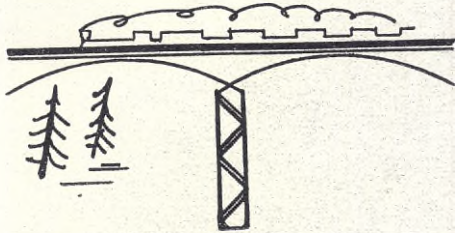
Detta yttrande blir än mer tänkvårt när man åhör en sådan skildring, som den vilken för någon vecka sedan gavs av en kvinnlig journalist just hemkommen från en turistfärd med Gripsholm. Hon hade inte ord nog för sin förtrytelse över det liv, som fördes här av förstaklasspassagerarna. »Kvinnorna — bl. a. en rad ungdomar från kända familjer, vars namn stå högt både i det allmänna livet och inom Sveriges societet — rent av äcklade mig. Det kollektiva smeknamnet »glädjeflickorna», motiverades ursprungligen av att dessa unga skulle representera ungdomen och det friska humöret i det annars rätt ålderstigna resällskapet, men flickornas uppförande utvecklade sig dithän att rubriken fick en ganska tve tydlig innebörd. Redan vid lunchen hade de hunnit expediera åtskilliga cocktails, och de efterföljande timmarna fram till midnatten ägnades åt friluftsbad. Programmet fortsatte med dans

för att sedan avslutas i Gripsholms i allo välutrustade nattklubb. Vistelsen i Newyork blev en enda hetsjakt till mer eller mindre förtäckta spritrestauranger.»

Dessa unga kvinnor äro långt ifrån att bli avundade. Tvärtom äro de att beklaga som inte fostrats till att kunna ge sin tillvaro mera innehåll och mening. Den gråa massan av i vardag och bekymmer utsläpade arbetarhustrur vid sidan om dessa av fest och slams slitna dockor, utgör en upprörande illustration till hur huvudlöst mänskligheten ställt för sig.

Morgonbris vände sig genom de socialdemokratiska kvinnoklubborna för några veckor sedan till ett par tusen husmödrar i arbetarhem på olika platser i landet med ett cirkulär upptagande frågorna: 1) När hade ni semester senast? 2) Har ni utsikt att få någon sommarvila i år? 3) Om inte — — — varför? 4) Hur skulle ni helst vilja utnyttja en eventuell ledighet?

Dessa enkla fyra frågor har framkallat ett överväldigande, ur många synpunkter förbluffande svarsmaterial. Säkerligen skulle det få t. o. m. flickorna på Gripsholm att blygas över den fadda meninglöshet deras krets personifierar.

Det är ju ingenting nytt att husmödrarna i de mindre penningstarka hemmen som ingen annan arbetande grupp i samhället äro fastkedjade vid sitt värv, att det för dem ej är tal om en fixerad arbetsdag och en given semester, men ingen torde på allvar ha stannat inför det orimliga i detta förhållande. Mängden av svarsbrev på Morgonbris' redaktionsbord är en enda förkrossande förebräelse mot den samhälleliga försummelsen av en folkets ädlaste kraftkälla. Inte så att de svarande kvinnorna skria högt även om de kunde ha alla skäl därtill. Det räcker med att de endast i en stram, knapp form relatera fakta. Ett flertal klubbstyrelser ha funnit sina respektive föreningskamraters levnadsomständigheter så pass likalydande att de sammanfört svaren. Från Stuguns klubb heter det alltså: »Med tacksamhet för Morgonbris omtänksamhet om arbetarhustrurnas behov av semester ha vi vid vårt senaste majmöte behandlat cirkuläret, varvid konstaterades att det inte fanns några möjligheter för en enda av denna klubbs medlemmar på grund av ekonomiska svårigheter. Vi ha därför endast ifyllt en blankett.»

På samma sätt svaras från Norrahammar: »Vi ha ingenting att säga utöver nej. I vår klubb äro alla medlemmar arbetarhustrur, som varken ha tid, råd eller tillfälle till vare sig vila eller semester.»

»Svaret på frågorna ställer sig ungefär lika för oss alla», lyder även i brev från Vrena. Arbetslösheten är stor, många av våra män gå arbetslösa största delen av året, varför en semester av vad slag den vara må, är otänkbar för samtliga av oss.»

Flertalet av de tillfrågade ha också inskränkt sig till att ifylla cirkulären med nej och aldrig: Har aldrig haft semester och är snart 40 år. — Har aldrig i mitt liv haft semester. — Har ej någon gång haft semester. — En arbetarhustru får aldrig någon vila. — Har aldrig haft råd. — Har aldrig haft tillfälle. — Aldrig. — Aldrig, möter oss på var och vartannat blad. Nästan två tredjedelar av våra brevskrivare ha således inte någon gång sedan barndomen åtnjutit ens ett par dagars sammanhängande frihet och vila, och ha ej heller i år utsikt till en sådan välbehövlig förmån. Är inte följande meddelande besked nog:

»Under de 39 år, som jag levat har jag ej haft någon ledighet. Jag vistades i föräldrahemmet till mitt sextonde år. 10 syskon. Tjänsteflicka till mitt tjugonde. Gifte mig. 6 barn.» 150 k u n n a

inte minnas någon ledighet sedan de blevo gifta: Aldrig se'n giftermålet. — Aldrig som gift — och det har jag varit i — — — 5, 14, 25, 26, 27, 28, 30 år.

Av de inemot 500 husmödrar, som säga sig vara nog gynnade att i år kunna se emot ett par dagars eller en veckas sommarvila, är det flera hundra, vilka berätta att detta blir första gången, flera återigen ha ej haft en sådan på tio, tolv, tjugu år.

En klubbist i Östersund skriver: »Till svar på Eder enquete sänder jag härmed kort och koncist den rena, nakna, trista verkligheten för tusental av oss.

För sju år sedan tog jag mig ledigt i tre dagar och reste till mina svärföräldrar i Matfors. Det var tre härliga dagar och den enda semester jag haft under de tjugo år jag varit gift. Jag har inte heller i år utsikt till ledighet. Min man har varit arbetslös sedan i november förra året och är så ännu. Jag brukar vikariera på Frösö sjukhus under den tid som några av de fast anställda njuta sin semester. Visst vore det roligt att få resa, men en uttröttad husmor, skulle säkerligen inte ha avsevärd nytta därav. Jag önskar jag finge vila. Hälst en månad var som hälst i vårt land, bara där är lugnt och fridfullt. Vila och sedan gärna möta ännu tjugo år av arbete.»

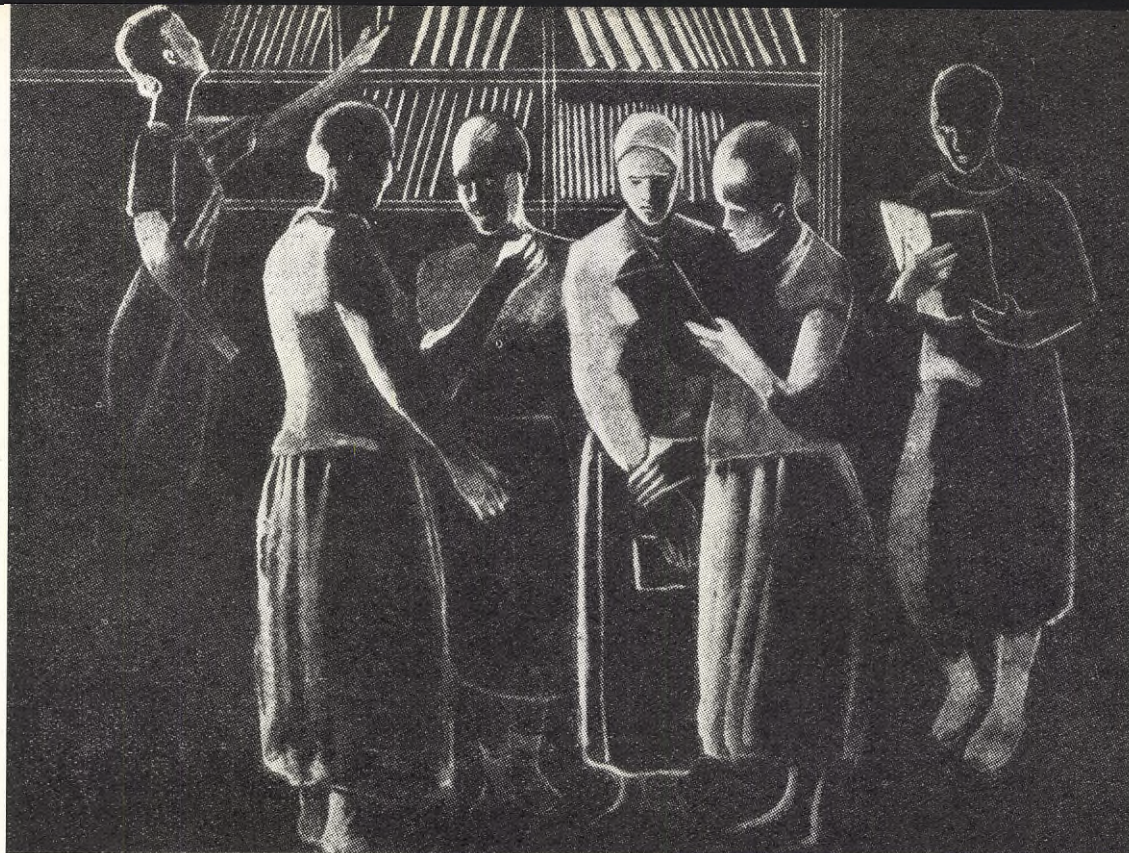
Sekreteraren i Näsviskens kvinnoklubb: »Semester! Har aldrig haft någon såvida ej en sex veckors lasarettvistelse i fjol sommar får räknas dit Trots en svårartad operation var det faktiskt den skönaste sommar jag ägt. Sommarvila i år? Nej, även om jag så väl behöver den, ty det onda från i somras har tagit upp sig igen. Det är nämligen Basedowstruman. Och jag har ett rätt så hårt hushållsarbete. Man, barn och en åldrig morfader. Men jag skulle nog kunna komma ifrån och resa till Stockholm för att där söka en specialist och vila mig hos släktingar i Hässelby, varest jag får bo och äta gratis, om inte allt strandade på bristen på pengar.»

Ge oss vila! — Endast vila. — Vila, platsen likgiltigt endast vardagsbekymren få släppas. — Vila från allt arbete, som blir i ett hem med man och sex barn, när husmor gör allt arbete. Vila vid något lugnt vilohem. — Vila på en plats, som är lämplig för en astmasjuk. — Vila vid en bad- eller kurort. — Vila! De många stämmorna förena sig i en enda lång, tung suck, som skvallrar om otillräcklig sömn och utarbetade lemmar, om vissnade ansikten och tynande själar. Kvinnorna i Västerås ha genom en prisvärd energi fått till stånd ett semesterhem för trötta husmödrar från Västmanland. Deras brev äga en annan ton. Den lilla egendomen på det fagra Almö-Lindö rymmer inte många åt gången, men förvissningen om hemmets blotta förekomst får de västmanländska husmödrarna att stråla av förväntan. Kanske får man vila där, om inte i år så ett annat år!

Men vad är det som gör alla dessa arbetarehem till sådana trampkvarnar för kvinnorna? De förklara själva: »Fattigdom är orsaken. — Många barn och dålig ekonomi. — Ekonomin urusel. — Inga pengar. — Min man vid L. M. Ericsson. — Min man arbetslös. — Vi äro fattiga och arbetslösa. — Arbetslöshet och stor familj. — Penningbrist. — Sjukt i hemmet. — På grund av min mans bortgång måste jag förvärvsarbeta, har sju barn. — Fem pojkar, inga pengar. — Min man är f. n. invecklad i en långvarig konflikt. — När han arbetar förtjänar han ej mer än cirka sju kronor om dagen. Vi ha två pojkar på mellan tio och och tolv år. Jag är själv klen till hälsan, har ofta varit sjuk och anlitat dyrbar läkarhjälp. Allt detta förklarar varför jag inte kan få någon sommarvila i år. — Har ej råd att leja hjälp i hemmet under den tid,

Många hundradens
längtan sträcker sig
mot en folkhögskole-
vistelse, mot fördju-
pade kunskaper, som
tallkronan vrider sig
mot solen. . . .

jag skulle vara borta. — När mannen får gå arbetslös fyra till fem månader av året, då har man säkert annat att tänka på än sommarvila. — På grund av de osäkra arbetsförhållandena, med ty åtföljande mindre inkomst. — Änka med många barn. — Änka. — Många omständigheter. — Småbarn, ej råd. — Måste hjälpa min man i hans arbete; hans ögon äro dåliga, så han kan ej reda sig själv. — Reumatisk värk, starr på ögonen. — Vi har en jordbit, som vi satt oss i skuld för, vår enda inkomst är annars vad min man förtjänar vid fabriken, men den har endast varit i gång tre månader på 1½ år. — Min man arbetade varannan vecka under förra året, sedan i julas bara var femte.

Som synes variera inte orsakerna nämnvärt.

Men vilken seghet besitta inte dessa kvinnor. Deras utarbetade fysik pockar på vila. En minut sträcker man ut sig i den välbehagliga tanken på »vila i en susande furuskog». Det är fler än en, som talar om »den djupa furuskogen, om en grön plats att ligga och sola sig på, vid stranden av en sjö, i en liten stuga med en trädgårdstappa omkring, ty jag älskar blommor och fågelkvitter», men sedan resa! För att se så mycket vackert som möjligt. Se något av Sverige. — Lära känna vårt eget vackra land. — En lång resa genom Sverige, utan brådska och med mycket pengar. — Tänk, att få se sig omkring, det finns ju så oändligt många härliga platser! I de flesta fall äro brevskriverskorna emellertid synnerligen anspråkslösa. För arbetarhustrun i Kungsängen är det ett dejligt äventyr bara att få styra färden mot Uppsala. Några norrlänningar sätta upp Stockholm som mål. Stockholm-skornas håg står till sätrarna i Jämtland och Dalarna. Dalarna kommer förresten som numro ett vid den allmänna röstningen. Värmland blir god tvåa. Men en kvinna är nog djärv att leka med tanken på en färd med Gripsholm; en mamma till fem pojkar sätter oförskräckt kursen på Wien, samtidigt hon visar upp sin tomma portmonä; en annan, som aldrig haft någon ledighet, inte heller har utsikt att få det, därför att hon saknar pengar, drömmer i alla fall om att resa till Italien och förkovra sig i målning. Hur många från ungdomsåren skrinlagda planer och förhoppningar, hur många kvävda anlag och intressen skymta ej bakom de knapphändigt avfattade deklARATIONERNA. Några önska sig tid för att utbilda sig till journalister. »Om jag vore ung — invända

flera — skulle jag använda en ledighet till att skola mig till skådespelerska, till sjuksköterska, till gymnastikledare.» »Och jag — säger åter en andra stämma — skulle ägna mig åt dekorationskonsten; tänk, detta att frossa i färger och material!»

En Mjölbybo säger: »Jag har aldrig kunnat tänkt på att få någon ledighet, mycket mindre hur jag skulle utnyttja den fast Brunnsvik många gånger hägrat för min inre syn.» Och härom är hon inte ensam. Ett par hundras längtan sträcka sig mot en folkhögskolevistelse, som tallkronan vrider sig mot solen. I Ljusne går alltså en arbetarhustru och bär på önskan »om en veckas vistelse på Brunnsvik för att själv få lära känna det av alla så omtyckta Brunnsvikslivet». Detsamma vilja kamrater i Lidköping, i Ljungsbro, i Oxelösund, i Gällö, i Kallhäll, i Bjuv o. s. v.

Ida Ekström, Södertälje, lättar sitt hjärta: Sedan jag 1908 för första gången hörde namnet Brunnsvik har jag alltid föreställt mig att den bästa ledighet vore att få komma dit, en önskan som nu med mina femtio år på nacken nog aldrig blir annat än en vacker dröm. En arbetarhustru i en förstad till Stockholm: »Till någon folkhögskola har man ej ens kunnat tänka sig. Det sätter familjens s. k. överhuvud sig emot. Så är det säkerligen för många andra hustrur, varför vi inte utveckla oss som tiden fordrar av oss.» Det är därför inte att förvåna sig över om fru Siri Liljedahl är stolt, då hon kan svara: »Min ledighet i sommar kommer att utnyttjas till studier vid Brunnsviks folkhögskola och därmed är jag nöjd.» Likaså fru Beda Jernberg, Storfors, som får bevista en specialkurs i föreningskunskap. Hon var på skolan för fem år sedan, då hon deltog i en kvinnokurs. **BREVSIVAREN PÅ MORGONBRIS' RUNDFRÅGA ADAGALÄGGA ATT FOLKHÖGSKOLORNA NU ÄRO PÅ VÄG ATT FÅ SAMMA BETYDELSE FÖR DE SVENSKA ARBETARHUSTRURNA SOM DE FÖR ETT PAR DECENNIER SEDAN HADE FÖR DE VAKNANDE ARBETARSKARORNA.** Bland de hundraden hemkvinnor, som nåtts av Morgonbris' cirkulär och som svarat att de verkligen någon gång njutit av en semester, har den övervägande delen berättat att detta varit i samband med en folkhögskolekurs. Efter Brunnsvik nämnes Fridhems, Vendelsbergs, Viskadalens, Birka, Forssa och Åsa folkhögskolor. Kooperativa förbundets skola Vår

gård står givetvis även högt i kurs. Och de, som redan fått pröva dessa bildningshårdar, önska sig tillbaka med en entusiasm, som föder en samma iver hos kamraterna, vilka ännu ej varit med. Studieplanerna uppta litteraturhistoria, sociala problem, national-ekonomi, psykologi och arbetarrörelsens historia. Men mest ivrar man för att erhålla bättre insikter i politik och kommunala spörsmål o. s. v. »Allt för att på ett bättre sätt kunna gagna mitt hem, min klubb, mitt parti och framför allt mina barns framtid, förklarar fru Alma Sundström. Hildur Fröjd, Ljungsbros: Skulle helst vilja fördjupa mina kunskaper om socialism så att jag kunde bli mera agitator än jag är f. n.» Hanna Larsson, Bjuv: Skulle önska utbilda mig i sådana ämnen, som gjorde mig kvalificerad i arbetet för kvinnornas organisation. Till folkhögskolan vill även de, som ha möjlighet att åtfölja man och barn till släkt och vänner på annan ort, eller som ha en kolonistuga eller en motorbåt. »För all del man är så tacksam. Det blir ju en uppfriskande omväxling både av natur och människor samt omgivning i övrigt och man önskar andra husmödrar lika gott, men riktig semester blir det ändå inte, ty husmodern måste alltså ha ständig omsorg om de sina, särskilt barnen.» Men väl när barnen flugit ut boet, då är mors varmast önskan att få komma loss för att gästa dem, och i städernas hyreshus gå arbetarhustrurna med en åren igenom gnagande saknad efter mödrarna i landsbygdens låga torpstugor. Följande gripande bild ger fru Hilda Söder i Huvudsta:

Nu när min tös är 24 år och pojken 21 år, den senare tyvärr arbetslös sedan några månader, har jag tagit mig semester och helt solo rest hem till mor (82 år gammal), i den mycket enkla stugan Bärga, Fjärhundra. Man kan ju ej med ord beskriva sina känslor vid återkomsten till en plats, där man har så många ljuva minnen och allt är en så kärt. Ju närmare taget kom hembygden dess starkare kände jag tacksamhet att det förunnats mig att än en gång få komma hem. På vägen från stationen mötte mig gamla mor nyter och pigg. Jag ville ej utbyta denna semester mot någon annan, vara vad det vara månne. Här är lugnt och fridfullt. Inget annat ljud än fågelkvittr. Så skönt att få komma ifrån allt jäkt på några dagar. Vilken underbar förnöjsamhet hos de gamla här i stugorna. De ha sin lilla pension och reda sig. Hur annorlunda för stadsborna, både de unga och gamla!

Mia Gerdin, Sikeå, gör sig även till förespråkare för många, då hon yttrar: »Hopp och längtan söker sig till de vägar Ellen Key vandrade, när hon tänkte de tankar, som skapade det andliga och nationella testamentet som hennes vackra Strand är». »Största hindret för arbetarhustrurnas semester här i Hofmantorp torde vara — påvisar fru H. Klaesson — svårigheten att få en lämplig ersättare för husmodern. Kunde en hemsyster anställas, vore mycket vunnit.»

En samma uppfattning låter även Norrsundets kvinnoklubbordförande Gunhild Lindström komma till uttryck: Det vore utmärkt om det kunde bli fler sommarhem för trötta husmödrar, särskilt för dem som ha flera barn. Bara det kunde ordnas med hjälp i hemmen både en tid i förväg och under mödrarnas ledighet. Många kvinnor tror jag dra sig för att resa bort, därför att de inte hunnit lappa och laga allt som behöves för en stor barnskara under några veckors tid.

Samtliga svar får en den bästa sammanfattning och kommentar i detta utomordentliga brev från fru Linnéa Fröjd, Orrefors:

»Jag tror inte det är någon överdrift om jag säger att jag inte haft fem dagars semester under mitt snart tjuugoåriga äktenskap — i likhet med så många tusenden arbetarhustrur. Någon egentlig vila eller rekreation för en arbetarhustru är väl något, som man över huvud inte kan tala om. Männerna ha ju nu i de allra flesta yrken några dagars semester med eller utan lön, men arbetarkvinnan är efter såväl i denna sak som i så många andra. Dock

är det en så viktig sak och av så stor betydelse för hemmet att kvinnan också får vila och hämta nya krafter, som hon så väl behöver för sin anspråksfulla ställning. För att kunna uppfylla sina plikter som mor, måste hon följa med sin tid. Ingenting får vara henne främmande, om hon just i dessa svåra tider skall vara uppfostrare, lärare och kamrat till sina barn. Hon får inte bli efter. Ur den synpunkten är det väl nödvändigt att hon åtminstone några veckor under sommaren får fritt disponera över sin tid, men så långt ha vi tyvärr inte kommit än. Familjeförhållandena och ekonomin lägga ju ofta de största hindren i vägen för husmoderns semester.

I år skulle nog saken för mitt vidkommande ställa sig annorlunda. Jag skulle kanske ha utsikt till någon tids ledighet. Nu går glasbrukens arbetare i konflikt och när så barnen få skollov så kan hemmet ju klara sig en tid, men då är det pengarna det blir fråga om. Med de dåliga inkomster som glasarbetarna nu några år haft, är det hos dem som hos Kreugerbankerna endast skuld-kapital, och sådana lär man inte kunna göra några semesterresor på. Konfliktunderstödet räcker blott till det nödvändigaste, så en sådan utsvävning som en semesterresa får nog skrinläggas även i år.

Hur jag helst skulle vilja utnyttja en eventuell ledighet?

Ja, när hela världen står öppen för drömmar och önskningar, då är det svårt att välja, men att jag verkligen skulle resa någonstans det är klart. Jag anser att det är mycket viktigt att man kommer ut till andra miljöer, bland andra människor, men exakt var jag skulle hamna den tiden berodde nog på omständigheterna. Vila mig skulle jag nog göra, men inte så att jag endast skulle vila, äta och sova. En sådan rekreation vore väl bäst för en fysisk nedbruten människa, men jag är ung och frisk och med tusen önskningar och tankar i mitt huvud. Jag skulle helst vilja komma till ett sådant ställe, där jag kunde få träffa andra i samma ting sympatiserande kvinnor och män med förresten, genom vars större lärdomar och kunskaper jag kunde få en större och säkrare inblick i de stora, sociala frågor och problem, som nutidens arbetare och inte minst dess kvinnor stå inför. Har alltid varit politiskt intresserad och vaken för tidens olika strömningar, men när man är bosatt i en avkrok av världen, där det inte står många tillfällen till buds, då vore detta just en vila på samma gång det kunde bli till ovärderlig nytta. Helst av allt skulle jag vilja utbilda mig till talare. Det har jag något anlag för (skrivare passar jag inte till, det förstår ni, när ni läst detta), för att på så sätt aktivt delta i upplysnings- och väckningsarbetet bland kvinnorna, vår tids största och mest svårlösta fråga, tyckes det mig. Ja, jag skulle skrivit mer, men när jag nu läser igenom det skrivna, ser jag att jag inte uttryckt mina tankar på långt när så som jag skulle önskat. Jag översänder emellertid svaren med hopp om att det ändå på något sätt gagnar edra syften på samma gång jag vill passa på och tacka för den utmärkta Morgonbris. Bilderna tilltala mig mycket och det övriga innehållet är det bästa möjliga. Jag önskar att Morgonbris snart måtte bli en miljonupplaga.»

Morgonbris ber att tacksamt få kvittera med meddelandet att tidningen som pris för fru Fröjds värdefulla brev ordnar med en folkhögskolekurs för fru Fröjd. Detta får samtidigt bli upptakten till en allas medverkan för framskapande av semestermöjligheter för arbetarhemmens husmödrar. Tag överallt upp diskussion härom och låt oss inte ge oss förrän vi funnit framkomliga vägar! Blir intresset lika stort och beredvilligheten lika snabb som inför Morgonbris' rundfråga kunna vi hysa gott hopp. Ett varmt tack till alla som medverkat till det intressanta resultatet av Morgonbris' undersökning.

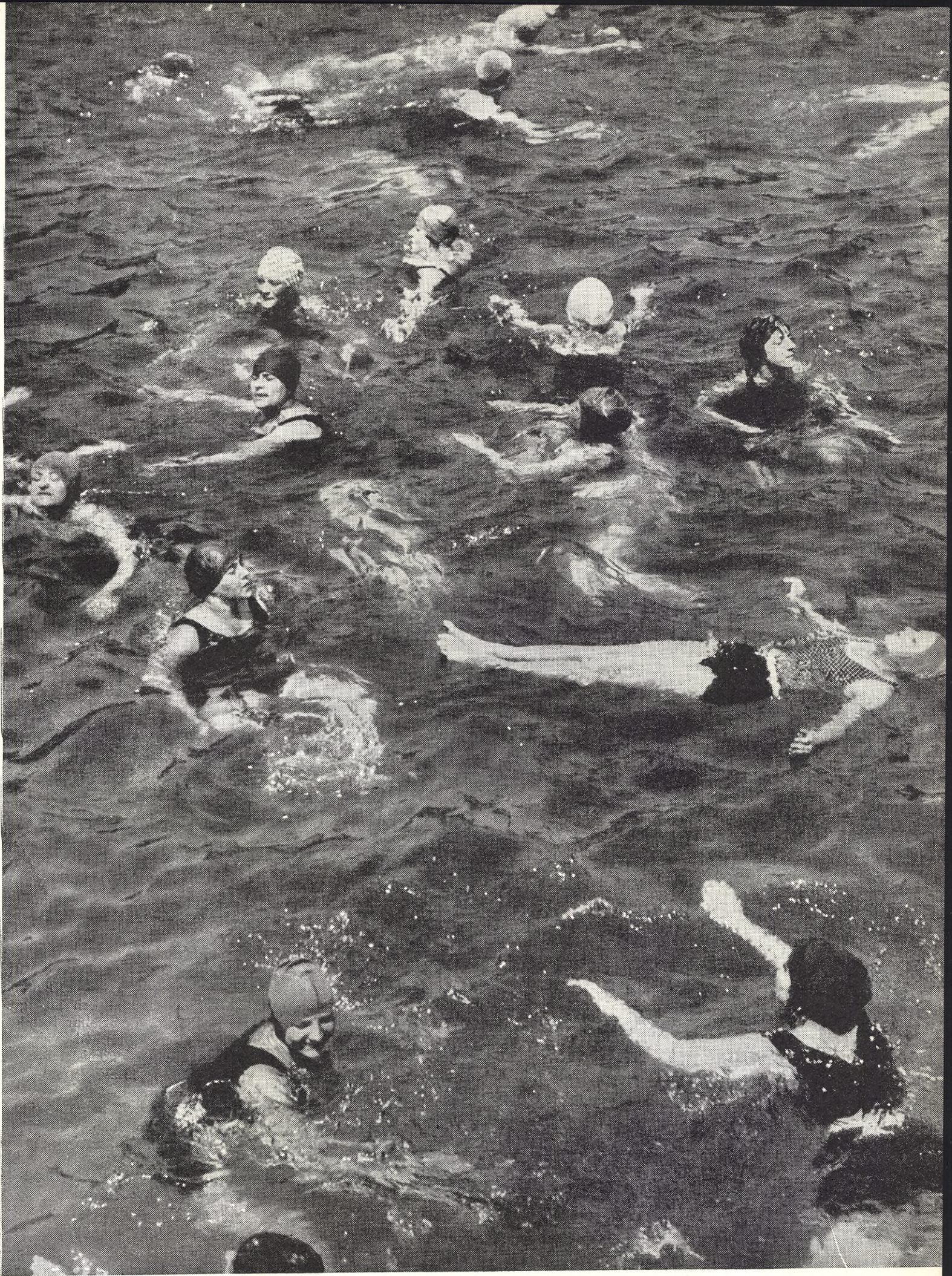
I nästa nummer fortsätta de norrländska husmödrarna att berätta om sina speciella förhållanden och därav motiverade synpunkter.

för FJÄLLFÄRDER
CYKELTURER
VANDRINGAR

finner Ni den lämpliga
kappan och kostymen hos

Pihlgren & Lundgrens
KAPPAFFÄR

Hospitalsgatan 14. Tel. 66 89
N O R R K Ö P I N G

VINDTYGS- ROCKENS DEMOKRATI

AV NILS HORNEY

”**K**änn ditt land!” är Svenska turistföreningens motto. Det innebär en maning, vilken, tyvärr, stora delar av Sveriges folk åtminstone för närvarande har svårt att följa. Så länge behovet av semester icke är allmänt erkänt äro betydande befolkningsgrupper hindrade att företaga långvariga resor, och de som ha både tid och intresse till övers för en upptäcktsresa i det egna landet sakna ofta de ekonomiska möjligheterna att göra det eller tro åtminstone att så är fallet. Många av dessa, som inte ha tillfälle att resa i verklighetens värld, göra det i stället i fantasiens. De nöja sig med att färdas på kartor och att i böcker genom andras ögon se avlägsna trakter. En sådan resa pr bok kan för övrigt vara både roligare och mer kunskapsgivande än en resa i verkligheten; den är mindre besvärlig och går fortare. Endast ett fåtal av oss skulle ha möjlighet att genom egna resor och iakttagelser lära känna allt som är värt att känna ens om vårt eget land. Det är helt säkert främst genom en sådan publikation som Svenska turistföreningens årsskrift som flertalet svenskar skaffat sig en grundligare kännedom om sitt land, dess natur och dess kulturminnen.

Men resorna pr bok kunna aldrig fullt ersätta de egna färdeintrycken och upplevelsorna. Man reser ju inte heller bara för att se nya trakter och nya människor, utan framför allt för att få rekreation för både kropp och själ. Lyckligtvis kan man erhålla rekreation utan att företaga långa och dyrbara resor till avlägsna landsändar. Hembygden eller storstadens omgivning erbjuder i regel ett rikt men ofta förbisett fält för upptäcktsfärder. Självt har jag under ett par årtionden använt flertalet av mina sön-

dagar till strövtåg i Stockholmstraktens små vildmarker eller till att i en liten öppen båt utforska skärgårdens många arkipelager, vilka söka sin like i hela världen, och av dessa korta utflykter har jag haft mer glädje och, åtminstone ur hälsosynpunkt, mera nytta än av enstaka färder till fjärran länder och latituder.

I England och Amerika skrev man för snart en mansålder sedan böcker om ”luffandets ädla konst”. Den konsten förblev länge exklusiv, men är det inte längre. Under de senaste årtiondena har det här i Sverige skapats en ny form av demokrati — vindtygsrockens och marschskornas. Det gamla ordstävets ”Vardagsgrann — helgdags likadan” äger numera inte samma giltighet som förr. Söndagsklädelsen är nu för många allt annat än grann, men i stället enkel och billig och praktisk, avsedd för livet i skog och mark. Jag vet inte hur många ungdomar som varje söndag året runt till fots, på cykel eller på skidor dra ut ur städerna, men säkert kunna de räknas i tiotusental, och de borde vara ännu fler. Många äro också de, som på lördagskvällarna om sommaren lämna hyreskasernerna och gatuatmosfären för att i tält leva ett härdande och stärkande friluftsliv.

Även utan semester och med ganska klen kassa kan man numera företaga ganska långa resor, tack vare de moderna kommunikationsmedlen och konkurrensen dem emellan. En resa Stockholm—Visby—Stockholm med avresa på lördagskvällen, återkomst måndag morgon och en hel dag att bese den gamla hansestaden kan man göra för en kostnad av 10 kronor och de av S. J. från Stockholm, Göteborg och Malmö anordnade utflyktstågen ha avsevärt vidgat möjligheterna till

billiga söndagsutflykter. Dubbelhelger kunde också mer än som nu sker utnyttjas för längre turer.

Den som räknar en cykel och en tältutrustning av enklaste slag bland sina ägodelar behöver under den varmare hälften av året inte hysa några bekymmer över, hur han — eller hon — skall använda sin fritid för att få full valuta av den. Med en cykel och ett tält är man praktiskt taget oberoende av hotell, tidtabeller och till en viss grad även av avstånd. När veckans arbete är slut, kan man med cykelns hjälp på några timmar förflytta sig åtskilliga mil ut på landsbygden. Man är inte bunden till de livligt trafikerade huvudvägarna, utan kan vika av in på småvägar, ledande till lantliga avkrokar, där idyllen ännu dröjer kvar (vilket den sällan gör invid de moderna autostraderna) och där man kan tillbringa ett dygn långt borta från den vardagliga tillvaron.

För de ungdomar, som en eller annan vecka under sommaren kunna få vila ut från arbetet, ligger större delen av Sverige numera inom ekonomiskt räckhåll, om de vilja färdas utan större anspråk på bekvämlighet. Lättviktstältet, som kan tillverkas hemma för en ringa penning och gör god tjänst under många år, har löst bostadsproblemet och därmed avlägsnat ett av de största ekonomiska hinder, som för större delen av Sverges ungdom stängt vägarna mot i fjärran lokande mål. För cyklisten blir också de egentliga resekostnaderna obetydliga och även fotvandraren kan i många fall nå en avlägsen utgångspunkt för fotturen utan att göra ett alltför djupt grepp i reskassan.

För fotvandraren är ofta fjällen det hägrande målet, och Svenska turistföreningen har med bistånd av Sta-

tens järnvägar under senare år sökt förbilliga resorna dit på olika sätt. Sålunda anordnas varje vecka under sommaren ett "tågheim" i Jämtlandsfjällen för skol- och arbetarungdom. Deltagarna bo och äta ombord på tåget, vilket dag för dag förflyttar sig närmare norska gränsen och på kvällen står färdigt att mottaga sina gäster, när dessa återvända efter dagens strövtåg. Resan från och till Stockholm samt en veckas uppehåll vid tågheimet kostar 66 kronor. Förhållandevis ännu billigare ställa sig de grupper för tältande, som turistföreningen ämnat anordna i augusti i år till Jämtland och Lappland. Svenska turistföreningen utdelar också årligen sammanlagt sjuttontusen kronor i stipendier till grupper av skol- och arbetarungdom, som vilja se sig om i Sverige.

Man får inte ha anspråk på bekvämlighet.

De semesterresor, som A. B. F:s Resekommitté anordnar,

ha under åren visat en alltjämt ökad anslutning. Nu ligger programmen för årets semesterresor klara och även om det är dåliga tider, så komma säkerligen resorna att bli föremål för stor efterfrågan.

RESORNA TILL VISBY

börja den 18 juni för dem, som resa över Stockholm, och den 19 juni för dem, som resa över Kalmar, och därefter går resorna varje vecka t. o. m. den 13 resp. 14 aug. Priset för resa fram och åter, mat, logi samt visningar och utflykter är endast 45:— kr. för en vecka.

TÅGHEMSRESORNA TILL JÄMTLAND

börja även den 18 juni och fortsätta sedan varje vecka t. o. m. den 13 aug. Priset är tur-retur Stockholm 66:— kr. varav 6:— kr. skall erläggas vid anmälan som är bindande och som ej återbetalas vid återtagen anmälan.

TILL UTLANDET

arrangeras i samarbete med Nyman & Schultz' Resebyrå till Tyskland och England.

Resorna till Tyskland

bli fyra och gå från Köpenhamn den 18 juni, 9 och 17 juli samt 13 aug. Resan går över Lübeck och Hamburg till Köln, därifrån med båt på floden Rhen till Rudesheim, vidare över Eisenach till Berlin och Köpenhamn. Priset för en vecka är 230:— kr. dock med förbehåll för justering om förändringar i valutakurserna skulle inträda. Nämda pris inkluderar: järnvägs- och ångbåtsbiljetter, hotelluppehåll med full förplägnad i enlighet med programmet, utflykter, entréer, drickspengar m. m.

Resorna till England

gå från Göteborg den 4 juni, 2 juli och 30 juli. Visningen kommer att i huvudsak förläggas till London med rundturer därstädes samt utflykter i Londons omgivelningar. Priset är 235:— kr. för 10 dagar dock även här med förbehåll för att justera priset om kursförändringar skulle inträffa.

Fullständiga prospekt över resorna samt övriga upplysningar ang. dessa kunna mot bifogande av svarsporto erhållas genom A. B. F:s Resebyrå, Bryggaregatan 12B¹, Stockholm. Telefon 141 36

Prospekt finnas i varje A. B. F.-bibliotek i landet.

VI KVINNOR INFÖR VALET

Det stundar till val och "andarna" börja vakna. Många ha redan stökat undan en hel del förarbeten för att snart kunna kasta sig in i valkampanjen.

Open Door, ehuru icke försvuret till något parti, vill också vara med. Kvinnorna ha många gemensamma intressen att bevaka och det är helt naturligt att också Open-Door låter höra sig. Och den har börjat i tid med sina valförberedelser. Ett möte har hållits i medio av maj, där kvinnofrågorna diskuterades på nytt. Enligt referat i Sv. D. började mötet, man skulle nästan kunna säga programligt, med en deklaration om socialdemokraterna och deras försyndelser mot Open Doors principer. Denna gång hette det, att socialdemokraterna är värre än andra partier, att skyddslagstifta bort kvinnorna ur förvärvsarbetet. Tänk att socialdemokraterna äro så mäktiga. I vårt land räkna vi inte med mer än 91 ledamöter på 230 i andra kammaren. De måste i så fall få en storslagen tillslutning från såväl liberaler som frisinnade och andra partier, men därom talas aldrig. Mötet har även, enligt samma ref., varit ganska bekymrat för de soc.-dem. kvinnornas hållning och undrat om de "skulle våga ställa sig solidariska med kvinnorna och deras strävanden, även om detta kunde ske inom det egna partiet".

Det är svårt för oss att ingående kunna bemöta vad som yttrades, ty vi voro ej på mötet, men av det här ovan citerade, måste man dock bemärka denna rörelses stora förkärlek att klandra socialdemokraterna och ha bekymmer om dess kvinnliga medlemmars självständighet. Skall man då ovillkorligen tillhöra Open-Door för att anses ha den rätta inställningen till kvinnofrågorna?

För de socialdemokratiska kvinnorna har icke etiketteringen från de kvinnoaksradikala kvinnornas sida så stor betydelse. Meningarna och åsikterna bland dem äro ej dikterade av en given inställning till de olika organisationerna, utan i allmänhet av en uppfattning, som baserar sig på den praktiska erfarenheten av de sakliga förhållandena och viljan att söka få fram de bästa levnadsvillkoren för både kvinnor och män. Inom socialdemokratin, såväl som inom andra partier, äro ju olika meningar rådande i en mängd frågor, och naturligtvis även i de s. k. kvinnofrågorna. Men det socialdemokratiska partiets inställning, att lagstifta för arbetet och ej för kön har i det närmaste följts. Såväl i riksdagen som på kongresser har partiets ledning slagit tillbaka önskingarna att lagstifta mot gifta kvinnors rätt till förvärvsarbete. Så fort det framkommit tendenser till särslagstiftning mot kvinnor ha de soc.-dem. kvinnorna trätt i opposition. Redan 1907—1908 protesterades mot de då begynnande meningarna om ett nattarbetsförbud för kvinnor inom vissa industriella företag. Deras uppslutning kring kravet på lika ställning inom folkpensioneringen var likaledes energisk och framfördes med kraft. Hur har icke frågan om kokerskornas bortkörande från fartygen på långfart, som förslaget till ny bemanningslag gick ut på, bevakats och i riksdagen rönt motstånd, särskilt av Agda Östlund, varje gång frågan kommit upp. I frågan om kvinnornas behörighet till statstjänst ha de soc.-dem. kvinnorna stått sida vid sida med alla kvinnor som kämpat härför. Hela soc.-dem. partiet har förresten gått in för detta krav. Vi skulle kunna fortsätta att uppmärksamma fråga efter fråga på detta sätt och visa att varken par-

tiet eller de soc.-dem. kvinnorna äro oklara eller räddhågade att föra fram åsikterna i kvinnofrågorna på jämlikhetsplanet med männen. Skola vi breda ut oss vidare, kunna vi hänvisa till uttalanden från den socialistiska internationalen, som särskilt i frågorna om lika lön för lika arbete och gifta kvinnors rätt till förvärvsarbete, äro av samma innebörd som Open-Door internationalens. Men alla dessa deklarationer, om de socialdemokratiska kvinnornas och det socialdemokratiska partiets ställning till kvinnofrågorna betraktas, förstå vi nu som rena barnsligheter av de rättrogna. Med vår ställning till moderskapshjälpen och frågan om pension till änkors barn, hänföras vi kategoriskt till motståndarna till kvinnornas jämlikhetskrav. Kvinnofrågorna måste dock som alla andra frågor framföras med både klokhet och saklighet och få icke behäftas med alltför stor ensidighet, som äventyrar deras resonans hos folkflertalet. Vi hålla dock före att de fattiga mödrarna och deras barn äro mer betjänta av sociala välfärdsåtgärder än extrema principer om jämlikhet med männen. Socialdemokratin känner ansvar inför nöden och vill dess avskaffande, varför den kämpar för sociallagstiftningens utbyggande.

Valet i år kommer att starkt framhäva dem, som vilja sociala välfärdsåtgärder och dem som under allehanda betäckningar komma att bekämpa desamma.

Signe WESSMAN

EJ LÄNGRE OTÄNKBART

Morgonbris sommarfärd uppfyller
mångas mångåriga önskan.

"Jag har läst om vilken förtjusande resa man får göra om man tar kanalvägen till Göteborg. Det tycker jag — skriver sekreteraren i Gävle socialdemokratiska kvinnoklubb Anna Winborg — skulle vara en härlig upplevelse. Min längtan ända sedan jag gick i skolan har varit att få se Trollhättan, men alltihop är ju otänkbart."

Nej, Anna Winborg. Det är inte otänkbart. Ert utmärkta bidrag i vår enquête, vilket publiceras i nästa nummer, är värt sin belöning. Er och många andras önskan blir uppfylld. Söndagen den 26 juni startas MORGONBRIS' PROPAGANDAFÄRD: SOMMARVILA AT ARBE-TARHEMMENS HUSMÖDRAR! och vägen blir just Göta kanal förbi Trollhättan till Göteborg. Tre dagars ljuvlig färd på kanalen, två dagars vistelse i Göteborg, hemresa den 30 juni med tåg. Kvinnoklubbisterna i Göteborg ha lyckats ordna med bra och billigt logi. Sv. turistföreningen har skänkt sitt intresserade stöd, allt med resultat att resan inberäknat biljetter, kost, logi, drickspengar ej kostar mer än 50 kronor pr person. Anmälan till Morgonbris' expedition om deltagande i färden bifogas halva biljettpriset, alltså 25 kr.

Söndagen den 26 juni kl. 10 samlas vi på ångfartyget Diana och kasta med kajtrossen bekymmer och vardagslit i land för att njuta av sommarfägring, vila och angenäm samvaro.

Föreningen Årsta, Damhotell, Stockholm

erbjuder sina ljusa, hemtrevliga och bekvämt inredda rum till resande damer. I alla rummen bekväma sängar, telefon, tvättrum med varmt och kallt vatten. — Badrum — Pris för enkelrum 4.50—7 kr., dubbelrum 8—10 kr. Lunch- och middagsservering; även för allmänheten.

HERMES KAFFE

71 BIRGER-JARLSCATAN 71
Tel. N. 11674, N. 6546, 9679
BONDEGATAN 52. Tel. S. 15326
LILJEHOLMSVÄGEN 4. Tel. Liljeh. 45 och 2
ROSTOCK ROSLAGS-NÄSBY 445

VAR PÅ ER VAKT Sveriges husmödrar!

Alla som äro politiskt vakna och intresserade och ännu mer alla, som tro att de icke alls äro intresserade av politik, borde i år litet nogare än vanligt — när de ögnar igenom sin dagliga tidnings spalter, se över referaten från riksdagens debatter. Vid innevarande riksdag i synnerhet har rikliga tillfällen erbjudit sig att skärskåda huru de olika partierna ställa sig till de frågor, som världskrisen framkallat även i vårt land.

Förhållandena äro kanske svårare än vad vi under våra dagliga bestyr hinna med att inse — men så äro också en del åtgärder, som i år föreslagits, så drastiska för att inte säga utmanande, att de kräva uppmärksamhet i tid av — icke minst — Sveriges husmödrar.

Jordbrukarna se sin näring hotad på grund av begränsade möjligheter till export av sina produkter, då gäller det att finna avsättning inom det egna landet, ja d. v. s. avsättning för mjölk, smör, ägg, fläsk m. m. finns väl även f. n., men det gäller prissättningen. De borgerliga partierna såväl i som utom riksdagen se ingen annan utväg än nya eller höjda tullar och på så sätt begränsad import. Så har riksdagen haft att taga ställning till förslag om tull på ägg och tull på potatis, som båda antagits.

Ett nytt förslag till margarinlagstiftning, som gällde att margarin icke skulle få blandas med smör och att heller icke margarin skulle få ha samma färg som smör och även tull på importerat margarin och oljor. Och ännu återstår att behandla en hel del tullförslag. Då nu det frisinna partiet alltmer drar sig över till tullivrarna är socialdemokratiska partiet en samt om att försvara frihandeln. Det sista förslaget, som kanske väckt det största uppeendet, är det om stöd för mjölk- och smörproduktionen, även "mjölkskatt" kallat. Ett förslag som med skäl väckt den allra största bestörtning bland vårt lands husmödrar, och man frågar med skäl vart alla dessa förslag skola leda.

Det synes nästan som det skulle existera någon slags övertro på att — trots arbetslöshet, och tre eller fyra dagars arbetsvecka med naturligtvis oerhört minskad arbetsförtjänst för grupper som ännu ha arbete — det ännu skall finnas full och oförminskad köpkraft hos de stora samhällsgrupper, som icke äro jordbrukare och inte endast köpkraft så att de skulle kunna uppehålla sig själva, hus och hem utan att de dessutom skola kunna pressas till det yttersta för att rädda andra nödställda grupper, i detta fall jordbrukarna. Det är nog så att vi alla inom vårt land f. n. äro i samma båt, svårigheterna äro lika stora för många olika grupper, men arbetarklassen måste till det yttersta sporra sina krafter för att värja sig mot att behöva bära icke blott egna utan även andras olyckor. Alltså, läs partipressen och stöd partipressen, som stöder oss.

A. Ö.

En sommar i Stockholms skärgård.

Birkagårdens Folkhögskolas kvinnliga sommarkurs å Marholmens Folkbildningshem börjar den 17 juni. Kursen varar i 8 veckor. Kursavgiften med inackordering är 125 kronor. Varje obemedlad elev erhåller 50 kr. i stipendium. Minimialder är 18 år. Ämnen: Litteraturhistoria, samhällslära, svenska, handarbete, gymnastik m. m. Tillfälle till havsbad.

Anmälningar emottagas och förfrågningar besvaras av rektor Gillis Hammar, Karlbergsväg. 86, Stockholm. Tel. Va. 5905.

I fickbroschyren

FAKTA OM NATIONERNAS FÖRBUND

finnas även uppgifter om **Internationella arbetsorganisationen, fasta mellanfolkliga domstolen och lösningen av internationella tvister.** Pris 35 öre

Informationsbyrån för fredsfrågor

Lilla Nygatan 4, Stockholm. Tel. 138 09.

ARBETSLÖSHETEN HAR SKILDRATS I EN NY STORFILM

som låtit tala om sig en del på sista tiden i Tyskland. Motivet torde vara nytt i filmens historia. (Det vill säga inte sysslolösheten i och för sig, den förekommer gunås i var och varannan amerikansk film, men den proletära arbetslösheten.) Helt naturligt för resten! Vilket kapitalistiskt filmbolag är nog klass-omedvetet att slösa kapital på skakande skildringar av privatkapitalismens elände? Följaktligen måste — i västerlandet — en modern, saklig film om arbetslöshetens nöd framställas av arbetarerörelsen själv. En tysk arbetarorganisation, Kollektiv 1931, har också låtit göra den film, det här är fråga om, Kuhle Wampe. Den har inte visats i Sverige och kommer kanske inte heller att någonsin kunna visas här, tack vare vår välvisa censur och den nya biografstadga, som träder i kraft 1 juli. Självt har jag inte sett den. Men av alla tecken att döma — skådespelarnamn, fotografier, innehåll, ideologi — torde den höra till det bästa, som åstadkommit inom filmkonsten.

Ett arbetarhem skildras först, ett arbetarhem i en stad, likadant som tusentals andra. Arbetslösheten håller på att bryta ned det. Ensam uppbär den unga dottern hela förvärvsördan. Brodern, en artonårig mekaniker, kastar sig i förtvivlan ut genom fönstret. Allt, som är att säga om denna händelse, yttrar med en axelryckning en kvinna i hopen omkring den döde: »En arbetslös mindre...»

Familjen flyttar ut till »Kuhle Wampe, en tältkoloni utanför staden mellan skog och sjö. Den är tillflyktsorten för dem, som resignerat. Men filmen slutar inte med en flykt till naturen undan civilisationen. De ungas kamplust lever.

Den sista delen är en symbolisk hymn till kampviljan, ungdomskraften, solidariteten. Ett väldigt uppbåd av arbetarsportsmän, alla präglade av samma konflikter, alla besjälade av den kollektiva kampen för tillvaron, av viljan till förbättring av världen! »Jag vet intex», skrev en tysk kvinnlig socialist för några dagar sedan till mig med anledning av filmen, »om Ni har hört, att jag själv skrivit några saker, men om sista delen önskade jag av hela mitt hjärta, att den vore av mig.»

Nils BEYER

DE NYA KVINNORNA

Om Elin Wägner skulle ha en hyllning från de nya kvinnorna på sin högtidsdag och en hyllning, som hon skulle uppskatta, så borde den bestå i en händelse eller en handling, som hon kunde uppleva.

"Var plåga har sitt skri för sig, men hälsan tiger still", det vet hon, som levat så nära och så gärna iakttagit det sunda, naturliga livet. Om där kom en grupp kvinnor och sade: Vi äro de nya kvinnorna och vi vilja tacka dig för att du tagit på dig smärtorna att framskapa oss. Då skulle Elin Wägner le sitt stilla, skeptiska leende. Men bakom det skulle lysa, som så ofta hos henne, vissheten om att bakom det man ler åt, kommer det, man vördar och längtar till.

De som en gång bli de nya kvinnorna, de känna det icke och de ropa icke ut det. De leva det nya.

Många av dem, som nu tala om det nya kvinnosläktet eller räknas dit redan nu, därför att de i ett eller annat handlat efter sin dröm om den nya kvinnan — äro icke de nya kvinnorna. I sina hjärtan och instinkter regeras de av ett gammalt släktes tradition och vana, och inom dem försiggår en ständig brottning mellan det liv de ville leva och den livsföring, som de uppfostrats till. De kunna därför icke vara det strålande självklara livet självt — icke de nya kvinnorna.

Men de kunna känna, när hos någon det finnes den kärlek till frihet och godhet, som icke är ett tillägnat program eller resultat av en inre strid för utvärtes anständighet — utan n a t u r. Och hos Elin Wägner, den tysta, talande Elin Wägner, ha de märkt denna andens självständighet som skapar personlighet, med ett ord: de ha märkt några av de väsentligaste dragen, man älskar att tänka sig hos de nya kvinnorna.

Elin Wägner talar för idéer, men hennes tillvaro är icke talandets. Hon kämpar för vissa ting, men hennes mål är icke kampen.

Hon är så ödmjuk men också så viss, att man ur hennes propaganda kan höra detta: Icke jag, men framtiden!

Skulle de nya kvinnorna ha något tecken, i vilket de skulle kunna födas och själva föda och fostra nya människor, så skulle det väl vara, att de trots allt vad de våga och vad de vinna, vad de komma att äga och att mista, de igenom allt och över allt skulle sätta detta att kunna vårda livets krafter. Stödja livets makter gentemot alla livskvävande konstruktioner, traditionens eller opportunitetens, och förhindra att mänsklig kraft går åt i strider, där kampen blivit självändamål, det har också varit syftet när Elin Wägner under de senaste åren fört kvinnornas talan i press och i talarstol.

Hon har icke varit någon sierska eller någon tungomålstalare för ett nytt rike. Hon har lagt sig i den politiska kampen hon som så många andra kvinnor, därför att hon insett att den gällde dagligt bröd åt alla människor. Hon har angripit de politiska metoderna med samma respektlöshet för fraser och löje inför meningslösa högtidligheter, som karakteriserar kvinnan av folket, när hon möter prat och dumheter i den värld hon behärskar.

Elin Wägner har kämpat för kvinnornas formella medborgarskap, den kvinnliga politiska rösträtten. Hon har med sin penna också stridit för kvinnornas reella medborgarskap, deras aktiva medarbetarskap i samhällets gestaltning. Hon har fört denna strid av egen inre drift, utan att ha drivits fram genom en organisationsapparats ålägganden. Hennes stämma har aldrig haft ärelystnaden att överrösta, men ärelystnaden att höras.

För sakens skull. Tryggare kan inte det uttrycket användas än för att ange motivet till att Elin Wägner gav sig in på den politiska kampens bullrande arena.

Den unga Elin Wägner och Elin Wägner av i dag, med den unga kvinnans skygghet över sig, måste fortsätta att ge de unga kvinnorna, som en gång skall bli värda vårt namn på dem: de nya kvinnorna, exemplet av sin politiska tro, sitt mod och sin skicklighet att trots allt kämpa för ett nytt och bättre samhälle.

Sigrid GILLNER

DEN SVENSKA PACIFISMENS STÖRSTA TILGÅNG

beteckna Signe och Axel Höjer i Lund författarinnan Elin Wägner. Inför hennes nyligen timade halvsekeldag utgav de kvinnliga kollegerna till Elin Wagners ära en tidning Bergsluft, varur vi hämtar följande:

NÄR KNOPPAR BRISTER

Ja visst gör det ont, när knoppar brister,

Varför skulle annars våren tveka?

Varför skulle all vår heta längtan

bindas i det frusna bitterbleka?

Höljet var ju knoppen hela vintern.

Vad är det för nytt, som tär och spränger?

Ja visst gör det ont, när knoppar brister,

ont för det som växer

och det som stänger.

Ja nog är det svårt, när droppar faller,

Skälvande av ängslan tungt de hänger,

klamrar sig vid kvisten, sväller, glider —

tyngden drar dem neråt, hur de klänger.

Svårt att vara oviss, rädd och delad,

svårt att känna rymden dra och kalla,

ändå sitta kvar och bara darra,

svårt att vilja stanna

och vilja falla.

Då, när det är värst och inget hjälper,

brister som ett jubel trädens knoppar,

då, när ingen rädsla längre håller,

faller i ett glitter kvistens droppar,

glömmer att de skrämdes av det nya,

glömmer att de ängslades för färden,

känner en sekund sin största trygghet —

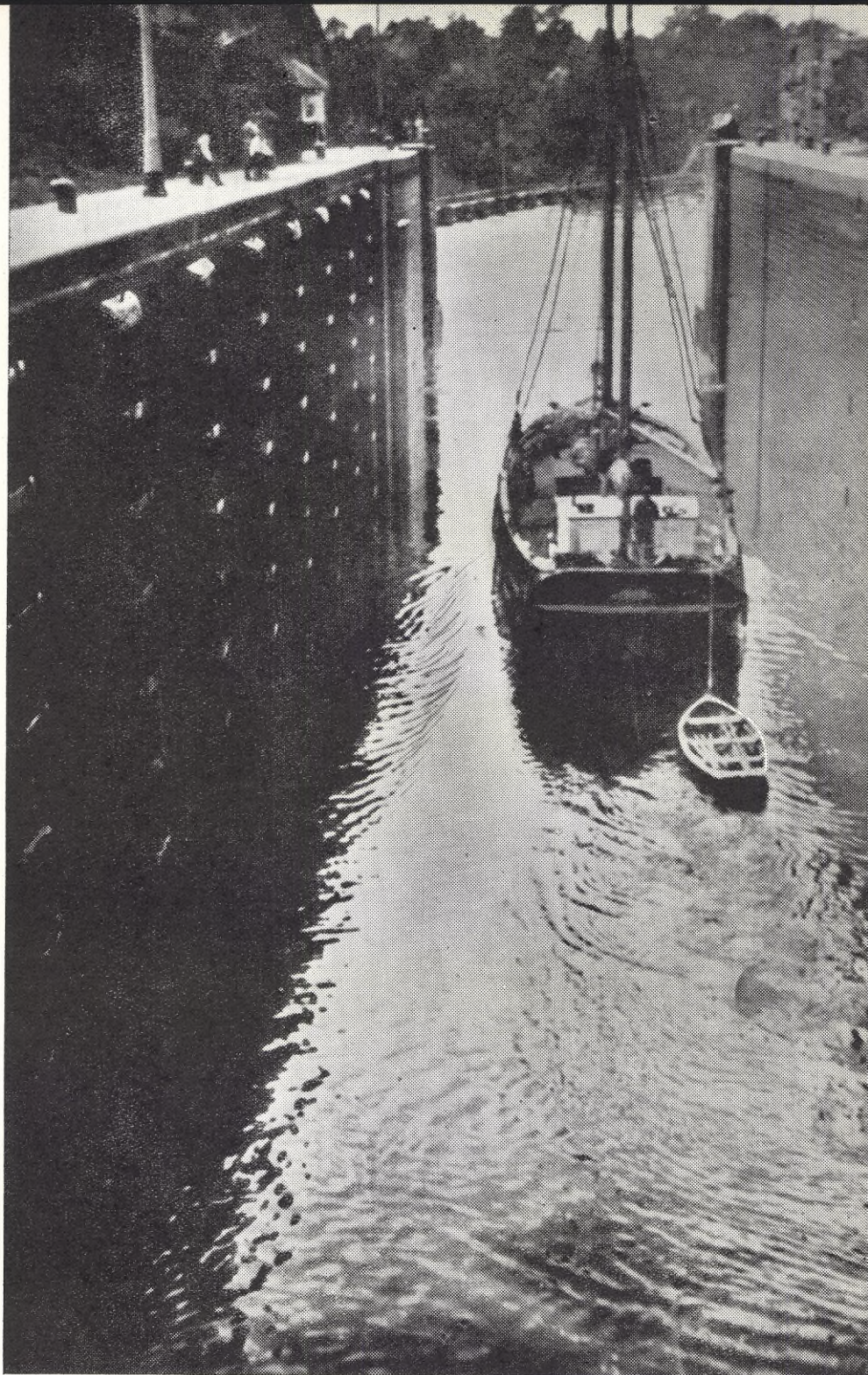
vilar i den tillit,

som skapar världen.

Karin BOYE

Sveriges blå vattentrappa

Den färd, som Morgonbris anordnar i midsommar, för ej bara genom vackra naturscenerier i tre landskap utan trollar också fram för fantasien fängslande gestalter ursvensk kulturhistoria.

Sluss i Trollhättan.

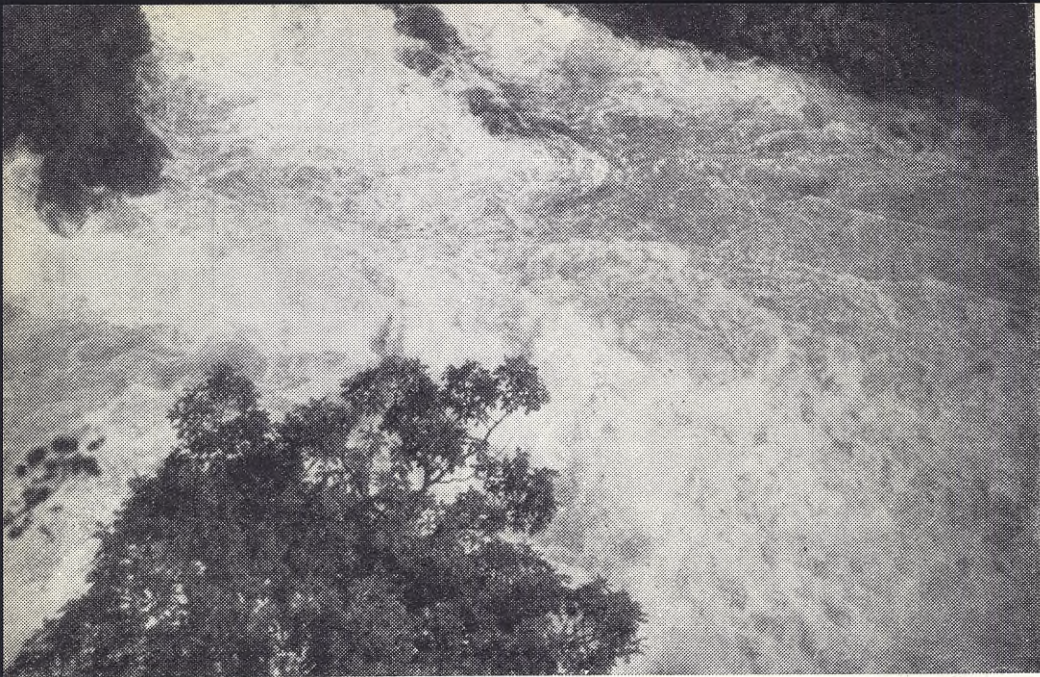
Foto Gunnar Lundh.

En trappa, som är av blått vatten och blir hög som ett kyrktorn — låter det inte som ett klipp ur en gammal saga eller en dröm? Men den drömmen blev verklighet för precis hundra år sedan och sagan kan ni uppleva själv bara ni sätter er på en av de vita Göta Kanal-båtarna vid Riddarholmen. De sextiofem slussarna äro jättetrappstegen och sjöarna rymliga avsatser upp mot toppunkten, sjön Viken i Västergötland, som ligger 91½ meter över havet eller når ungefär så högt över det som Klara kyrktorn. Sedan bär det utför igen till sista slussen vid Lilla Edet, som åter för oss till havsytans nivå. Tre dagar tar färden från Stockholm till Göteborg på denna intressanta farled, vartill tanken först rann upp i biskop Brasks hjärna, innan Gustav Vasas sluge motståndare lämnat sitt land för att dö i landsflykt i Polen. Det är en märklig resa, ty den för oss inte bara genom några av Sveriges vackraste landskapsscenerier, —

vilket gör den till utlänningarnas favoritfärd — den är kantad med slott, städer och kloster, som väcka minnen om kungar, prinsessor, riddare och helgon, som spelade huvudrollen i de äventyr och legender, vi älskade redan som barn.

Se, den gyllene kulan under stadshustornets tre kronor har knappt upphört glänsa i morgonsolen förrän Björkö dyker upp. Ön, där Sveriges äldsta stad Birka låg och där Ansgar predikade på 830-talet. Här bodde våra förfäder i sina runda eller ovala hyddor av risflätning överdragen med lera. I tusende gravar i öns "svarta jord" har man hittat de smycken av bärnsten och bergkristall, som våra stammödrar liksom vi själva älskade pryda sig med, spelbrickorna och tärningarna som en gång roade deras män. De yngsta arabiska mynt man här funnit i jorden, äro från slutet av 900-talet.

Så förstördes Birka och fiskläget Stockholm hade framtiden för sig.

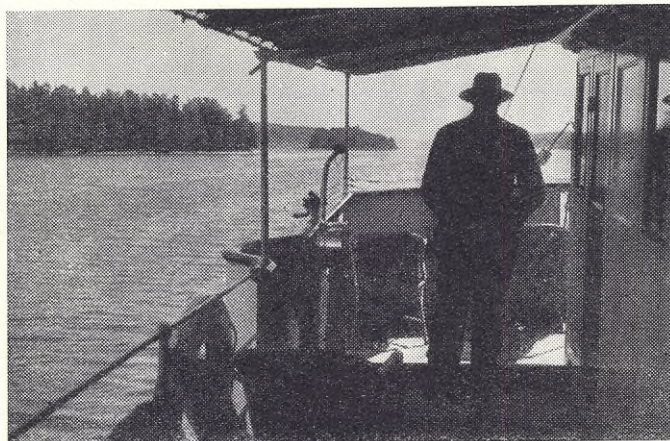

"Hundratusen tungor slicka strandens nyponblommor".

Motiv från Trollhättan.

Båten är äventyret, öppna vidder, ständigt växlande utsikter, vila, drömmar. Hur härligt efter vinterns arbete i bullrande fabriker och trånga hem.

Få ångbåtsleder visa så växlande natur som Göta Kanal. Än far man som på denna bild genom skärgård, än på idylliska sund mellan skog o. äng.

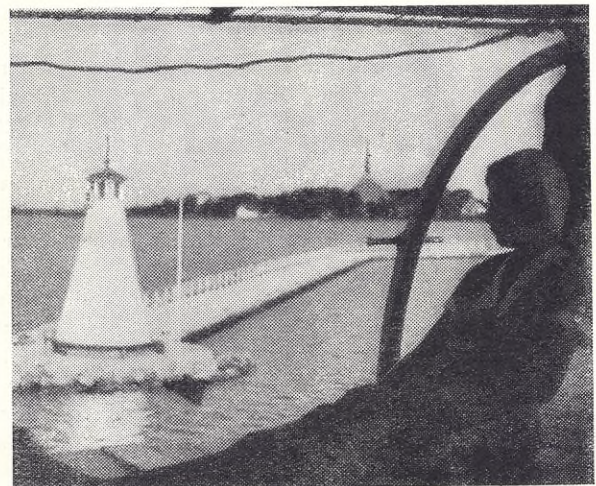

Södertäljekringlor! Det hör till gammal god sed att köpa dem, fast jag tycker de äro inte så underbara nu som då man var barn. Eller är det kanske bara guldskimret över det förflutna, som kommer mig att minnas dem så möra? Ett stycke nedanför Saltskog ses på vänstra stranden ett stort vitt hus, vars blotta namn väcker sorgliga idéassociationer: Hall, uppfostringsanstalt för vanartiga gossar. Varifrån orterna Fläsklösa och Smörasken strax bredvid fått sina målade namn har jag inte kunnat få veta, men de passa bra i vår tredagarssaga...

Bramdalssund, Järnafjärden, där se vi Ytterjärna kyrka och på den stora Mörkö till vänster slottet Hörningsholm. Vilka minnen gömmer inte denna gamla Folkungagård: i två hundra år var den Sturarnas hem, på 1600-talet kom den i Banérska släkten. Kristina Gyllenstierna, som så tappert försvarade Stockholms slott mot danskarna 1520, dog här, och Märta Lejonhuvud bodde här, sedan Erik XIV i Upsala mördat hennes man Svante Sture och sonen Nils. Här uppfostrades Märtas dotterson, den berömda fältherren Johan Banér. Den historiska byggnaden brändes av ryssarna 1719, vad vi nu se är det slott, som uppförts av landshövdingen greve Nils Bonde. Utanför Mörkö på höger sida ligger en skinande vit vägg med rykande ugnar: kalkbruket Oaxen.

Men på båtresor vill man inte spänna uppmärksamheten för mycket, det är så skönt att ligga i däckstolen och sola sig, se måsarna öppna sina gula näbbar och skrika som små barn, höra vattnets lätta sorl om stäv och akter. Ingen telefon, ingen högtalare, ingen brådska, bara att makligt med blicken följa strandkonturer och observera molninformationerna. — "När himlen på

Vadstena

Köp södertäljekringlor.

Sträckan Borenhult — Motala är en av de vackraste på hela kanalleden. Man går den helst till fots, medan båten slussar.

kvällen är som en stripad fjäder, då säger bonden att det blir vackert väder, är den som en spetskrage, blir det regn". Med regelbundna mellanrum stiger från matsalen den lockande doft, som härrör från gammalsvenskt varmt smörgåsbord: prinskorv, köttbullar, färsk gurka, lax med dill, stekt njure o. s. v. i oändlighet. Och vi följa maningen och pröva de svenska båtarnas berömda kök, som visserligen inte omfattar nymodigheter som kalla sallader och lätta grönsaksrätter men virtuost behärskar det borgerliga konservativa kökets finesser. Här kan man sannerligen frestas att citera Strindbergs bekanta hymn till den svenska maten i Trefaldighetsnatten:

"Ungdom och vår med sippor och sälj oss vänta vid dörren
Kära fru Lundström lägg brännvin på is och rusta en sexa,
Sexa för sju med kräftor och ål samt med nya rädisor,
Burträskosten ej glöm och det möraste Bergmanska spisbröd.
Sedan på kannorna fyll av Sankt Eriks skummande pilsner
Tag så av portern som ett emot två och blanda med pilsnern
Si, då är gästabud rett på svenskmannavis — jag har talat.

Vi ha nu passerat Södermanlands skärgård och kommit in i Östergötlands, och vid Ettersundet, som förmedlar inloppet till havsviken Slätbaken, se vi Stegeborgs gamla slottsruin, som har anor från 1300-talet. Folkungarna ha hållit hov här, Engelbrekt, Karl Knutsson och Sten Sture ha belägrat det och här bodde gärna Gustav Vasa, här föddes hans son Johan III, som reparetrade sitt födelsehus, då han själv blev kung. Slottet kom sedan i andra händer, under Karl XI:s sparsamma regim indrogs det till kronan men lämnades att förfalla och då Stockholms slott uppfördes, togs sten från Stegeborg. Det nya Stegeborg ligger i närheten av ruinen.

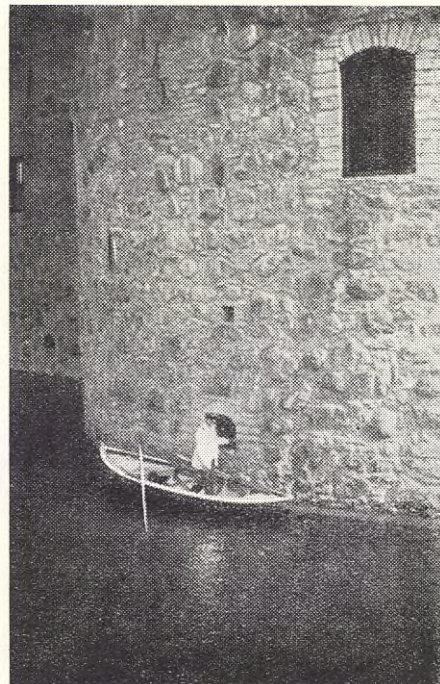
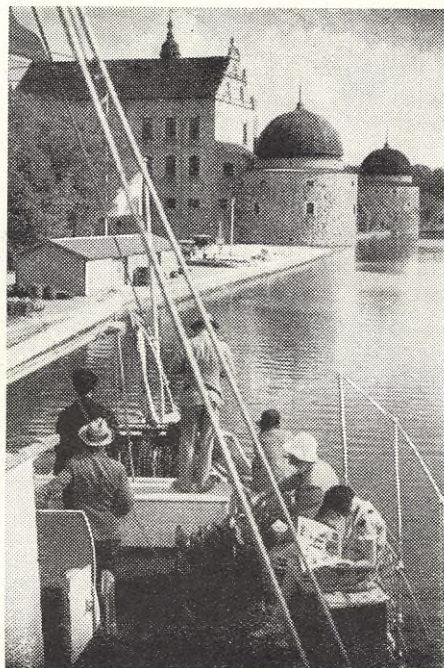
Den långa vårskymningen mörknar till kväll, då vi närma oss den första slussen vid Mem. Båten saktar farten, som för resten aldrig överstiger tio knop, två män veva på ett par långa spakar, de tunga portarna öppnas och vår vita båt ligger där snart instängd som en vit svan i en badbalja, medan vattnet tappas på från slussluckorna. Det finns en lustig historia om hur Baltzar von Platen, den energiske mannen, som genomdrev kanalbygget,

(Forts. sid. 24.)

Ibland är passagen så smal — i slussarna bara cirka åtta meter — att man tycker sig fara på land, ofta under trädens skuggande valv.

Vadstena underbara renässansslott med sina minnen höra absolut till resans höjdpunkt.

Denna romantiska bild äroj från Venedigs kanaler utan vallgraven kring Vadstena gamla kungaborg, mitt för Göta Kanalångarens tilläggsplats.

Riksbanerungdom
på propagandafärd.

Unga människor av i dag

En levande bok om den politiska tyska ungdomen.

— Leve Hitler! — Tyskland, vakna! — Röd front! — Vänskap!
Dessa rop genljuda över hela Tyskland, inte bara bland de vuxna utan också bland pojkar och flickor, som ännu nöta skolbänken. Det politiska intresset är där i motsats mot i Sverige så livligt, att varje gymnasist är hänförd nazist, socialist eller kommunist, ja tioåringarna damma på varandra av hjärtans lust i fascismens och marxismens heliga namn. En intressant och roande inblick i denna fas av modernt tyskt liv ger Margot Starke i sin nyutkomna bok *Junge Menschen heute — Unga människor i dag* — som här nedan relateras i sina huvuddrag.

De Nio ha söndagsutflykt, alla, även flickorna, i socialistisk uniform: blå blusar och röda halsdukar. Tidigt på morgonen råkas de på järnvägsstationen: Lutz, borgarsonen, som bor hos sin mormor, Madlo, som arbetar på sin pappas skrädderi, den borne charmören, wandervogel och lustigkurre. Hella och Eva, väverskor på samma fabrik, den förra 15 år med en vuxens besvikna ögon, den senare 17 år, vacker, danslysten, den födda hjältinnan, som bara inte vet, om scenen skall bli en barrikad eller en danssal. Eva svärmar högt för Rosa Luxemburg men i smyg för Pola Negri, den stackars judinnan från Polen, som gifte sig med en prins och nu underbart friserad skrider fram över lik. Nästan alla pojkarna

ha varit kära i Eva: Eppeltau, som är så extrem att han nästan är kommunist, räddade sig ur sin kärlekskrankhet endast genom en regelrätt förlovning med fula frisörbiträdet Fränzel. Willi Frisch brukade ge ut hela sin veckolön för ett danste med Eva, när han nu hanterar särskilt giftiga gaser på sin kemiska fabrik, tycker han sig se Evas bild stiga upp ur retorten. Nu är turen kommen till Brommel-Fritz, ordförande i Tysklands Socialistiska Arbetarungdom, ortsgrupp Biebrich. Men han är saklig, han talar bara om resolutioner, boxare och bilmärken. Endast Eva anar hans kval.

I dag skola De Nio göra en framstöt mot papismen och den kapitalistiska misshushållningen. När de troende äro församlade i Niedernhausens bykyrka och prästen öppnar munnen för att börja predikan, stämma de nio blåskjortorna vid dörren upp en hädisk sång, som slutar med orden:

”Hör upp med böner, se Kristus är död!

Ge bröd för vår nöd!”

Församlingen, kyrkvaktmästaren, alla stå stela av skräck, och vips är flocken försvunnen. Kiknande av skratt hamna ungdomarna på en äng i skogen. En enda sitter avsides med näsduken för ögonen: Lisbeth, ty hon tror på Gud.

— Hur kan en upplyst socialist vara from? säger Lutz indignerad. Det står uttryckligen i Internationalen: ”Vi behöva intet hög-
re väsen, ingen Gud, kejsare eller tribun.” Människan härstammar från aporna och början var urcellen.

— Men varifrån kommer urcellen? frågar Lisbeth.

— Det vet man inte, man tar urcellen för given.

— Jag skall säga dig en sak, förklarar Lisbeth högtidligt. Ur-
cellen, det är Gud.

— Vilken Gud? Eppeltau spottar. Svartrockarnas och de rikes Gud. I Ryssland är Gud förbjuden, med rätta. Fromheten hindrar all politisk aktion. Jag skall vid nästa sammanträde föreslå, att

Lisbeth uteslutes.

— Och jag skall föreslå att du blir utkastad, säger Fränzel, som i sin politiska iver glömt, att Eppeltau är hennes fästman. Du vill göra oss alla till kommunister, du hör inte till oss. I statuterna står det: religionen är privatsak.

Arbetslösheten, födelsekontroll, socialisering, revolution, världskrisen — de stora orden virvla i luften, och debatterna äro så hetsiga på den soliga ängen, att man kan befara handgripligheter. Hungern enar dock alla till sist kring ryggsäckarnas innehåll: maggibuljong och mannagrynskaka, så dåsar man, Madlo tar fram lutan och det blir folkdanser, lekar, handbollspel. Skymningen faller, trötta, lyckliga

Uppmarsch av Röda Frontförbundare.

Carnusol rengör och polerar möbler m.
m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25.
Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.

Fabrikanterna WINGÅRDS, MALMÖ

och högröstade klättra de upp på sista tåget hem till Wiesbaden.

— Om onsdag på diskussionsaftonen, kamrater! — — —

Lutz föraktar sina skolkamrater. De flesta äro slöbockar, som dilla om sport, springa efter borgarflickor som på mormors tid. Fast några oskyldiga borgardöttrar tycks det inte finnas numera... Den enda jämbördige i klassen är den fanatiska Hitleranhängaren Karolus Scholle. Alltså äro de fiender men båda fältherrar i framtidspolitiken.

— Allt vad som kallas ande är judiska påfund! deklamerar Scholle. Genom intellektuellt borrhningsarbete har judarna tappat blodet av tyska folket och försvagat den ariska kraften. Ur anden uppstodo världsåskådningar: marxism, pacifism, humbug. Vi bekämpa anden, emedan den befrämjar Judas världsherravälde. Vakna Tyskland! Krevera Juda! Vi stampa det tredje riket ur marken!

— Hade inte Goethe ande, och Kant, Hegel, Schopenhauer? Var Goethe semitförpestad? Du hör hemma i en gummicell, du har förföljelsemani, utbrister Lutz indignerad.

— Nej, naturligtvis hade Goethe ingen ande, replikerar Scholle, han hade lidelse.

Lutz känner kväljningar: Ja, jag tänker med hjärnan, men du med bakkdelen. — Konstigt: du är med om protestantisk religionsundervisning, du tillber en jude och så skriker du: Ned med Juda!

— Jag skall ta dig ur ditt vansinne: Kristus var från Pommern och kom bara tillfälligtvis på en vandring till Jerusalem, där judarna korsfäste honom, och det är också en judesvindel, att paradiset låg i Asien, det låg i Mecklenburg, det är vetenskapligt bevisat.

— Nej, nu är mitt tålamod slut, bondfångare är ni, som kan göra propaganda. Ordet kamrat och socialist ha ni stulit från oss, från kommunisterna stjal ni visorna, och i allt annat apar ni efter Mussolini. — När jag kommer till makten, skall jag först spärra in dig.

— Då har jag stoppat in dig för länge sedan.

Under lektionen råkar Lutz fast för karikatyrer av läraren och hotas med straff. Scholle protesterar i klassens namn, och socialdemokraten är sedan ej mindre ädelmodig. Då läraren erinrar sig, att han träffat Karolus med hakkors på armen — politiska märken i skolan äro strängt förbjudna — bedyrar Lutz, att kamraten inte alls burit något sådant. Fiender men gentleman! tror ni. Nej, läraren är halvjud och hakkorsmannen kan inte låta tillfället gå sig ur händerna att ge en jude ett nyp.

Hemma går Lutz ut i köket och hjälper Anna — mormoderns hembiträden växla var fjärde månad men kallas alltid för Anna — att torka disken. Ty han är socialist och vill leva för folket. Han talar om det kapitalistiska förtrycket och den socialiserade framtidsstaten, tills han hör ett ljudligt: Låt mig vara i fred, och drar sig tillbaka för att reparera radion. Han slutar dagen med att skriva ett manifest till den arbetslösa ungdomen. Vad han skriver äro slagord, partifraser, men känslan inom honom är äkta.

Nazi ha protestmöte, ett kapell spelar fosterländska marscher, talar liknar riksdagen vid ett oxstall med mul- och klövsjuka. Men huvud skola rulla, internationalisthuvuden, judehuvuden! — I detta ögonblick höres ett vilt skärande skrik, panik i salen, på golvet vältrar sig en ung man, tydligen en epileptiker. Sanitetsoldater komma med bår, då de sätta ned den, kilar Madlo — det var han, som ställt till spektaklet — mellan nazis ben, följd av Lutz. Han är stolt och nöjd, ty han har förstört nazis sköna hatstämning.

Hakkorsmännen defilera.

Adolf Hitler med sin stab till höger.

En dag, då Lutz skolkar från skolan för att slippa att få tänderna inslagna av den retade och örfilade Karolus, som är skicklig boxare och gymnast, och då mormor låter den gamla goda tiden göra sin entré i vardagsrummet med kaffekoppar av Meissenporcelain och tre rynkiga gamla skolkamrater i kapotthattar, kommer Willi Frisch på besök. Han har blivit avskedad från sitt arbete. Lutz skäms över fyrrarumsvåningen, över att han inte är arbetare utan har en bättre lott. De gå på besök hos Hella, som är sjuk. Fem sängar i rummet, småtvätt kring väggarna. Hella äta evigt hungriga och smutsiga syskon krypa och gnälla kring henne, då hon kommer hem trött från fabriken. Föräldrarna oorganiserade, fadern krigsinvalid och periodsuppare, modern tigger. Detta är avigsidan av mormors "gamla goda tid"... Lutz förstår med ens vad söndagen med vandring, sol, blommor betyder för en sådan människa. Den femtonåriga Hella säger till den arbets-

(Forts. sid. 30.)

Socialistiska ungdomsklubber.

“Dansen går på alla bryggorna . . .”

— på logar och dansbanor, societetshus och verandor i den nordiska sommar-nattens fägring. Ni deltar med liv och lust — utan att förtröttnas och utan fruktan för att slita upp både skor och klackar, ty **TRETORN** "Velva"-skor äro praktiskt taget outslitliga och dessutom

. . . som
gjorda
för
dans . . .

TRETORN

"VELVA" - skor

Erhållas i varje välsorterad affär i branschen.

Kristinehamns soc-dem. kvinno-klubb har å möte den 9 maj beslutat uttala sina sympatier för och sin fulla an-

slutning till de synpunkter fru Sigrig Gillner framfört i Morgonbris' januari nummer: "Varje barn sin egen bädd".

LÅT OSS VARA ÄRLIGA

Nya inlägg i debatten.

Varje barn sin egen säng.

Jag har läst Sigrig Gillners artikel i "Morgonbris" "Varje barn sin egen bädd", och alltsedan längtat efter ett tillfälle att få delgiva mina tankar i ämnet. Först vill jag dock på alla arbetarkvinnors vägnar tacka kamrat S. G. för henne strävan att sprida ljus i mörker.

Självt en betungad arbetarhustru med sex barn har jag gjort åtskilligt för att lyfta på fattigdomsberget, men inseende min vanmakt har det för längesedan stått klart för mig att vi arbetarhustrur, som ej fått någon vidare skolutbildning och i vårt äkten-skap blivit beskärda med många barn med ty åtföljande arbete och fattigdom, vi böra hoppas på de intellektuella kvinnorna i vårt parti och vara tacksamma för deras arbete, ty det är ifrån dem ljuset skall komma, det är de som en gång skola öppna fängelse-porten för de verkligt betungade arbetar-kvinnorna, som insett och begriper sitt elände och förgäves slagits med hin och Gud för att förbättra sin ställning. Den, som är nöjd med sin lott och blir stött över ingripande kan ingen hjälpa.

Jag har aldrig längtat efter någon slags buffé men väl efter ett eget skrivbord med ett vanligt skolbläckhorn och en lerkruka med blommor i, men ännu har jag inte nått dit och med den arbetslöshet, som nu är rådande har jag läst in önskemålet tillsammans med så mycket annat, som väl har blivit tänkt och annat men aldrig uppnått. I stället för buffé har jag ett vanligt enkelt furuskåp med höga fötter och med många hyllor. De översta hyllorna ge plats åt porslin och de understa åt linne. Jag har aldrig tyckt om de tråkiga bufféerna; jag minns dem blott som en mörk vålnad från de stora s. k. herrskapshusen — där jag tjänat en gång — dignande under bördan av silver och kristall. Förutom det tunga nattarbetet med polering av allt detta, minns jag också att jag kände en viss bitterhet när min hjärna beräknade huru mycket mat och kläder åt fattiga, som all härligheten kunde representera.

Till det egentliga ämnet: "bädden åt barnet". Jag kan ej uttrycka hur djupt ämnet intresserar mig och hur rättfärdigt kravet är härvidlag. Jag kan säga att problemet alltid varit svårt för mig trots våra tre rum, vilka dagligen begagnas.

Kristina SÖDERBERG, Svedala.
(Forts. i nästa n:r.)

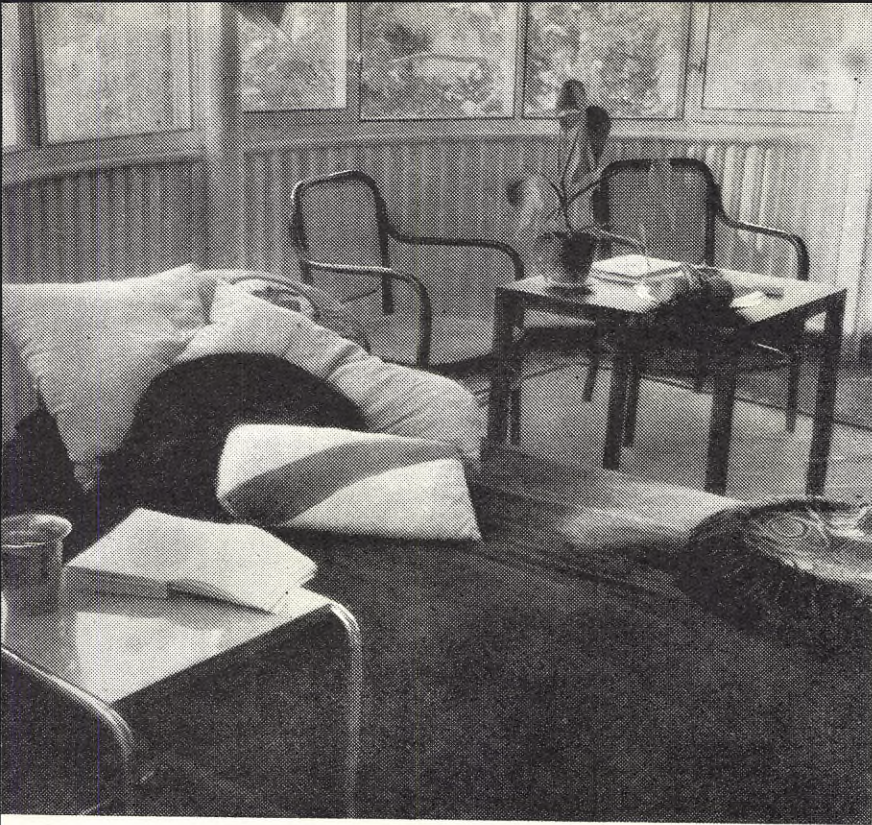
Skogens ättika

är som en sparad slant
välkommen av den om-
tänksamma husmodern

i svenska hem

SKOGENS KOLAKTIEBOLAG, BOLLNÄS.

HJÄLPLÖSA I MÖBELAFFÄREN

Även då det är gott om utrymme...

Redaktören för Morgonbris har bett mig säga några ord i frågan »varje barn sin egen bädd». Jag vet knappast vad som kan vara att tillägga utöver de kloka och träfande anmärkningar, som redan framkommit i denna intressanta debatt, framför allt genom diskussionsinledarens egna inlägg. Några allmänna synpunkter på möbleringsproblemet kan måhända ändå vara på sin plats i detta sammanhang.

Det är nog riktigt att allt för ofta slentrian och fördomar stå hindrande i vägen när det gäller att på bästa sätt utnyttja ett knappt eller otillräckligt bostadsutrymme. Man möter ofta den uppfattningen att det finnes någon slags ofrånkomlig motsättning mellan nyttan och trevnaden, mellan den praktiska användbarheten och skönheten. Det är givet att detta stundom måste bli fallet då fordringarna på bostaden icke stå i rimlig proportion till dess storlek. Att bereda utrymme, ostörd vila och trevnad för 8-9 personer i en bostad på 1 rum och kök torde nog få räknas till de olösliga problemen. Men där förutsättningarna äro något mindre abnormala, kan man komma långt genom att taga saken naturligt och förnuftigt och framför allt icke tro att trevnad och skönhet nödvändigtvis är någonting extra som skall sättas till efteråt, sedan den praktiska sidan blivit ordnad.

Vi som syssla med byggnadsfrågor räkna bland våra främsta och viktigaste uppgifter den stora massans bostadsfråga och hit hör även arbetet på en alltmer fulländad lösning av de rena nyttigheterna i hemmet, av bruksföremålen, av vardagsvaran. Denna

strävan efter fulländning nöjer sig icke med en oklanderlig praktisk funktion. Den kräver också av föremålen att de skola vara behagliga i användning och vackra att se på. Ändamålsenlig skönhet och trevnad ät vardagen och dess enkla attribut — så lyder parollen idag.

De små lägenheterna rymma inga onyttiga prydnadsmöbler, om de hjälpligt skola kunna fylla sin uppgift som familjebostäder. Vi få vara glada om vi kunna få plats med det som är oundgängligen nödvändigt. Men det finns ingen anledning att beklaga, att det enkla hemmet icke har plats för onödigheter.

Paradmöbleringen »för syns skull» tillhör en förgången tid. Anpassningen till enklare levnadsvanor försiggår även inom de burgnare klasserna. Klassolikheterna utjämnas och utjämningen börjar nu taga sig uttryck i sättet att ordna våra hem liksom den redan förut tagit sig uttryck i den klasslösa klädedräkten. Paradmöblen är otidsenlig för den stora mängden av han-

dens och hjärnans arbetare. Den fyller en funktion endast hos ett försvinnande fåtal. Även där man har god råd och gott om utrymme börjar man gå in för en effektiv, lättskött och enkel möblering, som fordrar ett minimum av tid och arbete. Man börjar inse att tiden kan användas bättre än till sysslandet med döda ting, som bara finnas till därför att det skall så vara. Hemtrevnaden beror icke på en eller annan — verklig eller inbillad — skönhetseffekt, som kan bli föremål för beundran eller avund från våra vänners eller bekantas sida. Men den beror i hög grad på att hemmet väl svarar mot dess invånares behov i avseende på de praktiska funktionerna.

Ett vackert, trivsamt och ändamålsenligt hem kan ordnas med små medel och litet pengar, liksom man kan lägga ned mycket pengar på pretentiösa anordningar, som icke hålla måttet i något av dessa avseenden. Det skulle kunna sparas mycket pengar genom upplysning på detta område. Det allmänna offerar årligen miljoner för att övervinna de höga byggnadskostnaderna och för att uppmuntra byggandet av goda och billiga bostäder. Man hjälper folk att få en god bostad för någorlunda överkomligt pris. Men när det gäller allt det som skall inrymmas inom bostadens väggar är den boende tämligen hjälplöst överlämnad åt smarta affärsmäns försäljningsargument, mot vilka hans egen fond av kunskap och erfarenhet på området kommer till korta.

Organiserandet av en vederhäftig upplysnings- och rådgivningsverksamhet i dessa angelägenheter är en fråga som socialt sett är jämställd med byggandet av billiga bostäder. Det är en fråga som borde kunna påräkna intresse och uppmärksamhet från det allmännas sida.

Sven MARKELIUS

I nästa nummer av Morgonbris ger arkitekt Sven Markelius några intressanta möbleringsförslag för typiska smålägenheter.

Modernt vardagsrum med enkla, billiga och lättsköta standardmöbler.

Linoleumfernissan
No 500
är bäst!
A.-B. NORDSTRÖM & SJÖGREN - MALMÖ

KLYFTAN

ROMAN AV ELLEN WILKINSON

Översättning från engelskan av Rickard LINDSTRÖM

(Forts. från föregående n:r.)

— De måste låta mig vara med och hjälpa. Jag vet att jag är en kruka, men jag kan köra forden var som helst — land sjö, eller luft. Jag behöver inte sova eller äta på flera dar, när jag håller på med något viktigt. Jag känner inte en enda kotte bland ledarna, och de ska' kanske misstänka mig. Ni ska' ansvara för mig och skaffa mig ett jobb i den här affären, eller hur?

Joan kunde ha svarat honom, att hennes enda kännedom om hans trovärdighet bestod i att de stått ihopklämda nära intill varann i fyra timmar på en obegagnad, dammig läktare. Men det var tider, då vänskapen mognar hastigt. I detta stora ögonblick kunde hon med samma förvisning ha bestigit bålet med eller för Blain och Dacre.

— Naturligtvis ska' vi använda er.

Joan kände sig som representant för hela fackföreningsrörelsen inför dessa två män.

— Vad vi främst ha att göra är nu att få tag i Royd. Vi få inte tappa bort honom. Låt oss skynda ner!

När de sprungo ner för den tränga trappan, som de smugit sig upp på för flera timmar sedan, syntes deras fötter fått vingar. Blain sade till de andra:

— Gå ni. Jag ska' samla ihop några av pojkarna och vänta på er utanför. Vi ska' ha en bit mat tillsammans och se vad vi kan göra. Royd var ännu på sammanträde med ledningen, som nu smidde sina planer. På några bönfällande rader från Joan skrev han till svar: "Jag kan inte träffa dig nu. Ledsamt. Gå hem till fröken Meadowes och få litet sömn. Jag ska' ringa upp dig i morgon. Naturligtvis skola vi finna användning för dina vänner. Vi komma att behöva all slags hjälp."

Detta var en magisk talisman för Joan i den grupp av unga män, som Blain samlat omkring sig. Fackföreningsledarna voro avlägsna som gudar. Här fanns en förbindelselänk, som man kunde nalkas. Joan blev upphöjd till en drottning.

— Nu till Lyons restaurant. Vi tränga hop oss i ett par bilar och prata där.

Joan klämdes in bland sex muntra unga män, bland vilka två tidningsmän och Anthony Dacre, i en Ford som någon skaffade fram. På Lyonrestauranten vid Strand överraskades Joan av att finna att Parma de Protz var med i sällskapet. Hon erinrade sig Tonys ord: "Om ni sitter inne med nyheter, skall hon förstå er tycka om henne". Denna heta och uppjagade flicka var uppenbarligen en helt annan Parma än den höga och förnäma dam, som Joan träffat på morgonen. Joan fick till sin förvåning reda på att Parma var medlem av arbetarpartiets Hampstead-avdelning.

Men det var Parma och icke karlarna, som av en krypande hovmästare skaffade en jämförelsevis lugn plats i den överfyllda restauranten. Det var Parma, som beställde supén utan att besvara folk som inte brydde sig ett dugg om vad de åto, med frågan om vad de föredrogo av de etthundrafemtio rätterna på matsedeln. Joan tyckte om företagsamhet och började förlåta det lilla mellanspelet från morgonen.

Tidningspojckarna skreko allaredan "Extra blad" på gatan. Nyheterna hade passerat runt vid borden och det var en allmän spänning. En grupp av högljudda unga män, klädda i läderrockar och försedda med några slags märken, sutto vid närmaste bord. De hade ett stort plakat med sig som de läto cirkulera mellan sig, uppenbarligen till stor glädje för dem själva.

— Jag undrar om det är den där "samhällshjälpen" som J. H. Thomas talade om vid konferensen? sade Joan.

— Låt mig ta hand om det, kapten. Jag har ingen motvilja mot tanken att vara spion. Och Blain, som inte längre var rebellen utan synbarligen den konventionella typen för en ex-officer, promenerade över till det andra bordet. Sällskapet tog honom uppen-

barligen för en vän och broder, och han stod och pratade med dem under några ögonblick.

— Jag måste säga att det är konstigt, sade Blain när han kom åter till sina vänner. Det är ett officiellt plakat, utgivet av regeringens "samhällshjälpen", och det är daterat i går. Det ser ut som om det varit regeringens mening att underhandlingarna till varje pris skulle strandas.

— Inte nödvändigtvis, sade Dacre. Någon alltför nitisk idiot kan ha trampat i klaveret. Förresten, varför skulle de inte förbereda sig? Jag gissar att vårt folk har hållit sig berett också.

— Jag undrar det, sade Joan, medan pratet gick runt omkring henne.

Hon var förtvivlat trött, för trött t. o. m. för att göra ett försök att vända tillbaka till Gordon Square. Dagens alla spännande händelser, som följt på en natt på tåget, hade alldeles uttömt hennes krafter. I detta ögonblick hade hon denna egenomliga visionella klarhet, som ibland kommer, då kroppen av sig själv faller i sömn. Genom den överfyllda restaurangens sorl tyckte hon sig se England — och de stora stålstäderna i norr, gruvbyarna, som hon kände så väl, de små hemmen, i vilka hon hade vistats på sina resor för organisationen. Hyggliga män och kvinnor, som arbetade allt för hårt och som voro sammanpackade i obekväma hem. Brist på nyttiga ting, som badrum och hett vatten, brist på bekvämligheter och under de senaste fem åren brist på mat och varma kläder. Vilket fint stoff voro de icke av, vilket utmärkt material att skapa en fin ras av. Och i stället — — — elände. Dessa män och kvinnor av företagarklassen menade utan tvivel väl, åtminstone somliga av dem, men de voro så höga, de antogo, att folk voro av en lägre ras, därför att de arbetade med sina händer! De oblyga lögnerna för att bevara ett konkurrenssystem, vilket de verkligt intelligenta bland dem visste att det stod inför sammanbrottet, vägran att samordna eller att tillåta en samordning av de ekonomiska resurserna utom på en basis, som endast hade till uppgift att höja utdelningarna till ett fåtal! De önskade olikställighet. De kunde icke föreställa sig ett samhälle utan någon att buga sig för och andra, som skulle krypa för dem. Det socialistiska samhällsidealet av jämlika människor "enkla i det privata livet och lysande i sina offentliga gärningar" hade ingen sympati hos den klass, som regerade England 1926. De djärvaste av dem önskade en värld, i vilken de kunde spela hasard. De mera beskedliga önskade säkerhet — statens obligationer 6 %.

Och nu skulle det bli strejk. Vem skulle kunna ha någon nytta av att gruvarbetarna sjönko ännu djupare i eländet? Det var oförnuftigt att säga, somliga gruvor icke voro lönande. Vissa av dem komma aldrig att bli lönande, såvida det icke blir ett nytt krig. I alla fall hade intet försök gjorts att reorganisera gruvdriften på en nationell bas, att röja undan alla urskogor av gammalmodiga rättigheter hos överklassen, att stoppa konkurrensen på knivar, att bearbeta gruvorna som en stor nationell tillgång. Om de brittiska gruvarbetarnas löner blevo sänkta, så skulle de tyska gruvarbetarna vara tvungna att också gå ner, och den gamla tävlan i halvsvält börja igen. Regeringens subsidier på 24 miljoner pounds skulle under en förnuftig ledning kunnat användas för att påbörja ett reorganisationsarbete. I stället hade denna summa slängts ned i den obegränsade konkurrensens bottenlösa håla.

Vad skulle en storstrejk göra för gott, om den icke slutade med en revolution och med arbetarnas övertagande av makten? Joan log för sig själv åt blotta tanken därpå. Weston och Arkwright och Hepplestone — kunde man tänka sig, att dessa fackföreningsledare skulle sätta sig i spetsen för en revolution? Nåväl, händelserna kunde glida ur deras händer. Joan vågade

icke tänka på vad som kunde hända i gruvdistrikten, om någon av dessa f. d. officerare skulle erhålla fri hand. Gruvarbetarna skulle tvingas, att kämpa mot kulsprutor med sina blotta händer, och med sin tro på en rättvis sak. Hon kände sig plötsligt mycket frusen och hopplös.

— Vilka odjur vi är. Ni måste vara döds-trött, ni lilla stackare. Jag skall åka tillbaka till Mary Maud med er ögonblickligen. Och ni kamrater också, sade han, avbrytande den heta diskussionen, som pågick om huruvida Thomas och Balwin verkligen voro beredda att slåss.

— Det är ingen nytta med, om ni är döds-trötta, då era tjänster kunna bli nyttiga. Låt oss gå och lägga oss nu och mötas vid konferenslokalen i morgon kl. 12. Jag tar med mej fröken Craig ögonblickligen. Vi ha närapå dödat henne!

I bilen slog Dacre sin arm om Joan.

— Luta er mot mig och ni skall få en smula vila.

Det var en sådan vänlig broderlig gest att Joan, som avskydde att vidröras, icke opponerade sig. Hon kände behovet av ett vänskapligt stöd.

— Berätta för mej om Blain, sade hon. Vem är han?

Dacre log.

— Nåväl, han är kaptan Gerald Blain, D. S. O., D. F. C. bland annat.

Och han är den bästa kamrat och den största plågoande som någonsin torterat sina länge lidande vänner.

— Vad gör han i arbetarrörelsen? Har han bara ett akademiskt intresse för oss från höjden av sina fina tapperhetsmedaljer?

— Ser han ut för det?

— Nej, och det därför jag är så intresserad.

— För ögonblicket arbetar hans vänner allt vad tygen håller för att han inte skall gå in i kommunistiska partiet, och jag är en smula rädd för var han kommer att landa, ifall den här strejkaffären kommer i gång.

— Men hur kunde han komma in i denna flock — jag menar socialisterna, inte Bloomsbury.

— Jag godkänner distinktionen, log Dacre. Tillhör jag de socialistiska "oss" eller "dem" i Bloomsbury?

— Jag vet inte. Ni har inte talat om det för mej.

— Har jag inte det? Men jag känner verkligen som om jag hade varit bekant med er hela mitt liv och berättat er allt som jag har hört.

Joan kände, att Dacre inte gjort någon tom komplimang. Han föreföll att taga henne på mycket allvar. Hon var stolt över det. Det föreföll att vara en utmärkt bra sak att ha vunnit en vän som Tony Dacre.

— Jag tror, att vi leva liksom litet hastigare, då det händer ting av denna måttstock, sade hon sakta. Men ni höll på att berätta om Blain. (Forts. i nästa n:r.)

Vackra, unga, vita händer

..... LÅT DEM INTE FÖRLORA
SIN FÖRTJUSANDE FINA MJUK-
HET... BLIVA RÖDA OCH NARIGA
SE ÄLDRE UT I FÖRTID

Ni kan skydda Edra händer från att bli sträva, nariga och röda, oavsett de arbeta aldrig så hårt. — Forskare på skönhetsvårdens område ha upptäckt tvenne underbara medel till hjälp mot dessa händernas obehag. Det ena åstadkommer uppmjukning och läkning, det andra gör händerna vita och vackra.

Maniol innehåller båda dessa värdefulla ingredienser. Skickligt blandade med andra nödvändiga och värdefulla be-

ständigdelar bilda de tillsammans en välluktande, ofärgad, klar hudcrème, vilken helt enkelt är underbar för händernas vård.

Försök att börja använda Maniol efter varje gång Ni tvättat Edra händer. Ni skall finna att de bliva mjukare och vitare för varje dag. Tusentals kvinnor och män bevara sina händer ungdomliga mjukhet och spänst med Maniol. — Tre tubstorlekar finnas Kr. 1:50, Kr. 1:— & Kr. 0:60.

MANIOL
HÄNDERNAS BESKYDDARE

Sveriges blå vattentrappa. (Forts. fr. sid. 17.)

fick de små jordägarna vid Mem att sälja jord. (Att helt enkelt expropriera den var på den tiden omöjligt.) Han utsände en finurlig person att sköta underhandlingarna och dialogen utspann sig så här:

— Ni vet väl, sade Platens representant, att det där stället ligger betydligt högre än det här?

— Javisst.

— Har ni någonsin sett vatten rinna uppför en backe?

— Nej, aldrig.

— Har någon av er sett ett fartyg gå utan vatten?

Återigen nej.

— Nå då inser ni väl, att den där människan inte är riktigt klok. Sälj jorden och ta emot pengarna. Det visar sig väl att det hela är vanvett och då får ni ju jorden tillbaka.

De sålde jorden, men — finga den inte tillbaka.

Det blir kväll den första dagen. Himlen är som en djupblå glaskupa, från den sjunkande solen stiger en strimma lik en gyllene spång mellan horisont och zenit, skogens skugga ligger som en svart uddspets i det smala sundet, ett par silverstjärnor blänka långt nere på sjöbotten...

Tidigt på morgonen då jag yrvaken tittar ut genom hyttens runda ventil, tror jag mig nästan vara i kanalen nedanför Suckarnas bro i Venedig. En hög stenmur står tätt inför mina ögon. Långsamt hissas fartyget upp ett slussvatten, vilket är cirka tre meter. Vi äro i Bergs slussar. Upp med fart och i kläderna. För första gången under resan kunna vi göra en promenad — till Wreta kloster. På tio minuter nå vi det gamla cistercienserklosteret, där de pietetsfullt restaurerade grundmurarna med en blommande pergola i korskängens plats ännu berätta värtaligt om klostrets storhetstid, då mången rik man gjorde maka och barn arvlösa för att Wreta nunnor skulle genom mässor frälsa hans själ ur skärselden. De unga flickor, som skulle bli intagna i Wreta, måste medföra "hemgift till sin brudgumme Kristus efter gammal god sedvänja" och det blev därför mest de förnäma och rika damerna, som hade råd att där bebo en nunnecell. En liten passus ur deras klosterregel kan ha sitt intresse: "Nunnorna böra fasta måttligt, emedan det passar sig bättre att avhålla sig från fel än från mat. De skola äta bröd och grönsaker tillagade med olja. Nionde timmen skola de tillbringa under böner och sånger, var och en ensam för sig bedja och sjunga. De skola aldrig avslöja sig, icke bruka bad förutom ansiktets och händernas tvagning med rent vatten. Vid midnatt skola de stiga upp och prisas Gud med hymner. Icke vara motsägande, icke visa sig i offentliga livet, älska stillhet, gästfritt mottaga Guds tjänare, två deras fötter etc..."

Wreta klosterkyrka har nu ungefär samma utseende som den junidag 1289, då den invigdes av Magnus Ladulås och hans drottning Helwig. Bland andra, som sova den sista sömnen i grav-

koren, är Inge den yngre av sverkerska ätten och Birger Jarls son, kung Waldemar, som måste avstå kronan åt brodern, sedan Magnus Ladulås, och dog som fånge på Nyköpings slott. För den som älskar att fördjupa sig i gångna tiders liv är det lockande att vandra omkring här, men vi måste återvända till vår båt, som långsamt hissar upp sig genom sex slussar, och stiga ombord i Brunby eller Heda sluss. På de sista timmarna ha vi stigit högt på vattentrappan. Roxen ligger djupt under oss. Nu följer ett stycke kanal, som delvis går genom åkrar tillhörande det vita slottet Ljung på kanalens högra sida. Hur många intressanta personligheter komma oss icke i tankarna till mötes här vid stränderna, medan vi makligt sitta tillbakalutade i däckstolen! Inte anade jag, att jag här skulle erinras om Axel von Fersen, den vackre adelsmannen, som måhända var den olyckliga Marie Antoinettes enda stora kärlek och vars palats jag nyligen såg i Paris. I denna vita 1700-talsbyggnad hade han slutligen sitt hem, den franska drottningens vän, som var kusk den minnesvärda natten, då kungaparet sökte rymma men fasttogos vid Varennes, därför att kungen olyckligtvis stack ut huvudet, så att en postmästare kände igen honom efter bilden på ett mynt. Axel von Fersen såg sin drottning en sista gång 1792, då han förklädd besökte henne i fängelset strax innan hon avrättades. Den vackre Fersen, Gustav den tredje ambassadör, som gick ut som frivillig i amerikanska frihetskriget, blev med tiden riksmarskalcken von Fersen. Efter Gustavs död troddes han ha förgiftat tronföljaren Karl August och sönderslets av pöbeln, då han gick med i liktåget i Stockholm, utan att trupperna rörde ett finger. Efter livets växlingar ligger han nu begravd i den lilla vita landskyrkan med den svarta tronhjälmen några stenkast från herrgården.

Hur högt vi stigit på vår långsamma men säkra färd, märka vi bäst mellan Sjöbacka och Ruda. Från båten se vi Norrby-sjön mycket nära men samtidigt så djupt under oss, att strandens träd ha sina toppar vid våra fötter. Vid Boren ligger Ulfåsa, vid vars blotta namn man tycker sig höra de första takterna av Södermans taktfasta bröllopsmarsch. Det vita slott vi skymta mellan träden stammar från 1700-talet, det historiska, där Birger Jarls mor bodde omkring år 1200, låg på S:t Birgittas udde eller Djurgårdsudden längre västerut. Här levde Birger Jarls bror med sin maka Sigrid den fagra, morföräldrar till heliga Birgitta, som 13 augusti 1317 stod brud på denna gård och levde här till makens död. En av de vackraste sträckorna vid hela Göta Kanal är vägen mellan Borenhult och Motala stad, som man gör klokt i att gå till fots (ungefär en timmes vandring). I Motala kommer den moderna kulturen oss till mötes i form av glacestånd och radiotorn. Apropå de senare kan den som önskar se utsändningsstationen be kaptenen på båten begära tillstånd om att få avlägga ett besök där. Lagg märke till Baltzar von Platens minnesvärd på västra kanalbanken i Motala, där "Göta Kanals fader", vid sin död ståthållare i Norge, fått sin grav.

Nästa tilläggsplats efter Motala är Vadstena, där båten brukar ligga en timme. Vi ha den tätt för våra ögon, den trygga gamla Vasaborgen på sin vattensköljda holme med de sirade renässansgavlarna och de kraftiga runda hörntornen. En praktfull anblick! Inuti slottet finns ingenting sevärt, däremot bör envar stiga av båten och gå den korta biten till Heliga Birgittas Blåkyrka, som fått sitt namn av materialet: blåaktig kalksten. När Heliga Birgitta dött i Rom, förde hennes dotter Katarina hennes stoft, omströmmat av hyllning från länderna hon for igenom, hem till Östergötland, och den rikt prydda kistan nedsattes i Vadstena klosterkyrka, då ännu ej fullt färdig. Den 7 oktober 1391

(Forts. sid. 31.)

En fläck på den nya skon!

Så föregligt! Hur skall jag nu bära mig åt?

Tag bort fläcken med NYAL flytande. Skon blir fläckfri som vore den ny.

Den får dessutom vacker, varaktig glans och på läderytan lägges en tunn, smidig

NYAL-hinna

smetfri och stark, vilken icke löses av vatten. Denna hinna »slår ifrån» väta och smuts och skyddar färgen på Edra skor.

F. AHLGREN'S TEKN. FABRIK, GÄVLE

Fl. 40 öre
och 1 kr.

»Välgöraren» Batas rätta ansikte

Världskrisen har nu även nått den övermänskliga skokungen.

Då i Morgonbris' aprilnummer fanns införd en artikel behandlande de stora Bata-fabrikerna i Zlin, torde ett något närmare studium härav intressera tidningens läsarinor, även om efterföljande rader något kan komma att grumla det vackra intryck av firmans välgörareverksamhet, vilket omnämnda artikel möjligen givit. Nedskrivaren av dessa rader vill förutskicka, att det givetvis icke är möjligt att i en kort tidningsartikel ge en fullt uttömmande skildring av förhållandena vid firmans väldiga anläggningar i Zlin eller det system, som där genomförts i minsta detalj.

Enbart vid fabrikerna i Zlin äro i närvarande stund mera än 20 tusen personer anställda, av vilka 70 % äro sysselsatta med att göra skor. De övriga 30 % sysselsättas för framställning av de material, varav skorna tillverkas, såsom läder, kemiska produkter, läster, maskiner samt för transport, merkantil verksamhet o. s. v. Dessutom äger Bata stora textil- och automobilfabriker i Otrokowicz ej långt från Zlin samt under anläggning stora fabrikskomplex i Oberschlesien nära tjeckoslovakiska gränsen och i Harwich i England.

Allt är byggt på affär icke bara fabrikerna emellan, utan jämväl mellan fabrikerna och arbetarna. Systemet är följande: Från garveriet säljes läder och skinn till de fabriker, som utskär ovanläder och de, som utstansa bottenläder. Då arbetaren utfår ett parti skinn, vilket skall skäras till ovanläder, debiteras han därför efter en viss beräknad skala. En s. k. arbetsedel upptar uppgift på skinnpartiets storlek i kvadratcentimeter, priset på kvcm, tiden för arbetets utförande och huru många par ovanläder arbetaren har skyldighet att få ut. Då arbetaren får arbetet färdigt säljer han de utskurna materialen tillbaka till ett på förhand angivet pris. Skillnaden mellan det förra och det senare är arbetslönen. Kan han ej få ut beräknad mängd, får han betala vad som fattas men om han möjligen får ut mera betalas detta särskilt. Dock måste han på varje parti bekommet skinn också tillbakasälja en viss procent avfall. Tillskärningsfabriken säljer de utskurna materialen till nåttingsfabriken, i vilken samma procedur upprepas. När ovanlädren äro hopnåtlade säljas de av denna fabrik till de fabriker, som bottna skorna och från dessa till firmans lager. På samma sätt sker det med bottenläder, klackar, kartonger och övriga produkter, som användas i fabrikationen. Arbetarna stå sålunda alltid ansvariga och fabrikerna äro alltid skyldade från förlust. All risk, kontroll och bokföring äro lagda på arbetarna och firman är alltid garanterad att få ut ur materialen de teoretiskt beräknade kvantiteterna. Att kvaliteten blir lidande på ett sådant system torde ej behöva särskilt framhållas, men för att densamma ej skall sjunka under en viss gräns har firman på annat sätt garderat sig i form av ett bötesystem, som är ganska godtyckligt. Har exempelvis vederbörande arbetare ifråga om skinn eller andra material liksom ifråga om arbetets utförande fått detsamma underkänt vid den granskning, som efterkommande arbetare är skyldig att utföra, blir han därför bötfälld till belopp, som arbetsledningen själv äger bestämma. Sådant granskning är varje arbetare skyldig att utföra vid risk att själv få betala skadestånd. (Det senare är förhållandet även vid svenska skofabriker.) Rationaliseringen torde kunna sägas vara driven till sin yttersta gräns, sålunda tillverkas ej bara samma slag av skodon i samma avdelning, utan man söker så långt möjligt under varje tid få samma storlekar. Arbetstakten är oerhört uppdriven.

Vid Batas fabriker härskar ett oinskränkt feodalvälde, där Bata själv är den enväldige. Arbetarna få icke tillhöra någon fackorganisation. Några blygsamma försök att sammansluta sig hava gjorts i all hemlighet, men Bata till ytterlighet fungerande spionssystem har upptäckt de skyldiga, vilka obönhörligt genast ställts utanför fabriksportarna. Varför vill då icke Bata tillåta förekomsten av facklig organisation? Därför, att då skulle hans envælde rubbas ifråga om arbetsvillkorens fastställande. Nu är det han som bestämmer lönen, straffen, böter, vilken litteratur arbetarna få läsa, vilka nöjen arbetarna få förströ sig med o. s. v. Ingen arbetare vågar ansluta sig till ett politiskt parti, som bekämpar Bata, ty det är liktydigt med att han ej längre kan brukas i firmans tjänst. Bata är ett geni, icke endast i att ha kunnat bygga upp sitt företag till den omfattning det har, utan kanske fastmera i att behålla det och förankra det hos sina anställda. Det är därför han låtit alla sina anställda bli delägare i företaget fast utan medinflytande. Av den lön Bata efter godtyckliga principer fastställer avdrages vid varje avlöningstillfälle en viss del, som påföres ett konto arbetaren har, sammanledes sker med vinstandelen. På så sätt har av arbetarnas medel i företaget insatts under årens lopp icke mindre än över 120 milj. tjeckiska kronor. Det är med dessa väldiga summor som rörelsekapital Bata förtjänat sina många millioner, men det oaktat ensam behållit äganderätten och ledningen. Vi ha sorgliga erfarenheter från vårt eget land vart det bär med sådana väldiga kapitalkoncentrationer på en hand. Vem vet om detta företag håller, när Bata själv icke är mera? Här om någonstans är det berättigat att tala om utplundring av arbetskraft. Endast de fortfärdigaste finna här arbete och nåd. Medelmåttor har Bata ej bruk för. Han anser att en arbetare, som fyllt 40 år, icke längre kan användas i produktionen emedan han då icke på ett tillfredsställande sätt kan öka profiten. Bata anförde dessa krassa synpunkter vid ett samtal jag jämte några andra besökare hade med den mäktige mannen i oktober månad förra året. Vid en rundvandring genom de många fabrikslokaler kan man konstatera, att här inte finnes någon arbetare över medelåldern. De ha gjort sin tjänst och fått gå. Bata anförde också några andra synpunkter, som här kunna förtjäna nämnas. "Någon facklig organisation för arbetarna behövs ej, då jag löst alla problem som en sådan organisation eventuellt skulle syssla med. Om en representant för en sådan organisation skulle komma till mig och vilja förhandla skulle jag anse den mannen tokig. Jag har berett arbete åt mera än 25 tusen människor och ändå har ingen blivit arbetslös därför. Är det då märkvärdigt om jag anser en man i behov av hospitalsvård, som under sådana förhållanden vill förhandla med mig." Bata är kanske en övermänskliga, men tror sig vara det i ännu högre grad än han är. Har då Bata icke gjort någon arbetslös? Fråga alla dem, som under endast ett 10-tal år förbrukats i hans fabriker. Fråga de mera än 10 tusen hantverksmästarna i Tjeckoslovakien, från vilka han tagit brödet ur munnen eller gjort till livegna. Fråga skoarbetarna i andra länder såsom Österrike, Tyskland, Ungern, Schweiz, och varför icke även i Sverige, till vilka länder jämte andra, större delen av hans stora produktion går.

*

Som redan nämnts, anser Bata sig ha löst alla vår tids problem ifråga om fabrikation, avsättning och arbetskraft. Icke desto mindre har det visat sig sedan ovanstående skrevs att världskrisen nått även hans verksamhet. De enorma kapital, vilka äro investerade i hans företag, ha visat sig otillräckliga under det att lagren öka i oroväckande grad. F. n. lär där finnas inte mindre än 17 miljoner par skor på lager under det att avsättningsmöjligheterna på andra länder antingen inskränkts eller helt upphört. Samtidigt fortfar det stora lagret att öka för varje dag som går. Sedan någon tid tillbaka hör avskedanden till

(Forts. sid. 30.)

TÄNK PÅ DE ANHÖRIGA
FÖRSÄKRA ERT LIV I FOLKET

Kroppssagan i folkskolan — en särstämpel

Den socialmedicinska sektionen inom Svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet har inkommit till förbundets styrelse för avdelning barnavård med förslag, att till k. maj:t göres framställning om viss ändring i folkskolestadgan rörande kroppslig bestraffning. Styrelsen för förbundet i fråga har för den skull till k. maj:t inlämnat en underdånig anhållan att k. maj:t måtte taga under övervägande att i folkskolestadgan infördes samma bestämmelse om kroppslig bestraffning, som förefinnes i stadgan för de allmänna läroverken.

Den åsyftade paragrafen i läroverksstadgan har följande lydelse: Kroppslig bestraffning må under inga förhållanden förekomma. Den motivering, som framlägges för kroppsstraffets borttagande, är både utförlig och starkt bärande. Först framhålles, att i nu gällande stadgar för fortsättningskolor, högre folkskolor, kommunala mellanskolor och allmänna läroverk förbjödes kroppslig bestraffning av lärjunge. Folkskolestadgan däremot föreskriver i § 42 mom. 3 under vissa förhållanden "lämplig aga" för lärjunge, som felar i sina åligganden. Förbundet håller före, att tiden borde vara inne att låta folkskolans särställning i detta avseende upphöra.

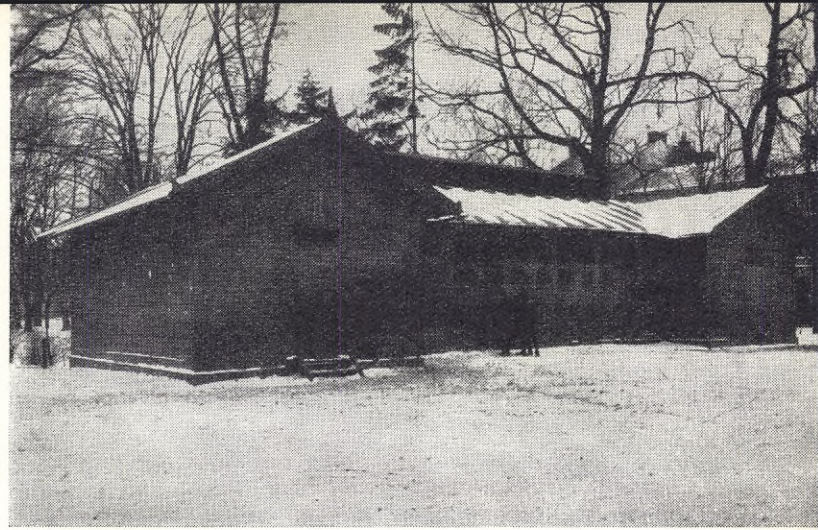
Såsom ett viktigt skäl till en sådan åtgärd framhålles vad den nyare psykologien klarlagt gällande barnens och de ungas själsliv. Kroppslig bestraffning anses sedan länge av många sakkunniga som ett uppfostringsmedel av tvivelaktigt värde. De barn, som genom sitt uppförande sätta lärarens tålamod på hårdaste prov och därför i många fall utsätts för aga, äro ej sällan just de, som av agan taga största skada. Det är ofta frågan om en talrik kategori av barn, stående på gränsen mellan de som psykiskt normala betraktade och de med ett abnormt själsliv. Det är oftast omöjligt för den enskilde läraren att här träffa ett verkligt avgörande. Och dessutom kommer därtill, att även då det gäller friska barn verkar av en utdelad kroppslig bestraffning ofta kan bli ödeläggande i fysiskt eller själsligt avseende. Exempel på fall, då lärare utdelat dylik aga, äro icke så få.

Vidare har man att besinna vilken betydelse det skulle ha för hemmen, om kroppssaga ej längre tillätes i skolorna. Som det nu är måste ju föräldrarna få den uppfattningen, att stryk är ett förträffligt medel vid barnuppfostran, eftersom det fortfarande föreskrives i skolstadgan. Det förekommer en växelverkan mellan hem och skola i detta avseende — en växelverkan till skada i stället för till gagn. Det händer ofta, att en lärare eller lärarinna beklagar sig över barn, som ej kunna bringas till lydnad utan hot om straff, därför att de äro så vana vid hugg och slag i hemmet, och å andra sidan hör man föräldrar, vilka man förebrår för hårdhet mot barnen, genmäla, att då skolan äger rätt att aga, så måste väl de i egenskap av barnens målsmän framför allt ha detta "företräde".

Som redan nämnts är kroppssaga förbjuden i samtliga skolor med undantag för folkskolan. Ett ledsamt faktum är emellertid, att denna barbariska straffmetod på bakvägar insmugglats — åtminstone i vissa fortsättningskolor. Tiden torde väl dock vara inne för intresserade barnuppfostrare — det må vara föräldrar eller lärare — att arbeta för att få den särstämpel avlägsnad från folkskolan, som trycker en mindervärdighetsstämpel på dess lärjunge-materiell.

De flesta kulturländer hava gått in för ett direkt eller indirekt förbud mot kroppssaga jämväl i de skolformer, som motsvara vår folkskola. Och icke det allenast. Även i uppfostringsanstalter för vilsegång ungdom har man gjort rent hus med denna föräldrade uppfostringsmetod. — När skall ordningen komma till vårt land?

Matilda HOLMGREN

Gå ut inne!

Det gäller att se till att vi inte bli lurade på framsteg och jämlikhet, allt medan teknik och byggnadsanslag pressas i höjden. Jag tänkte det häromdagen, då jag vid en nybyggd modern folkskola såg en långa av s. k. — — — ja, låt oss kalla det för forna tiders w. c. Bilden här ovan beskriver den talande nog.

Är det nu någon mamma, som tycker att detta sätt att ordna ställen för avträden, är så bra att det bör bibehållas inne i moderna samhällen, där det bygges nytt? Nej, säkerligen inte. Både i bostadshus och i skolor och andra inrättningar skulle dessa barbariska forna tiders w. c. bekämpas med alla teknikens till buds stående medel.

— På landet måste de bibehållas, där går inte att införa w. c. — Nej, kanske inte. Men i herrgårdsbyggnaden och prästgården går det att ordna det mindre obekvämt. Varför inte också i statorbyggnader och småhem. Om nu sådana någonsin mer byggas nya? I fråga om skol-w. c. i själva skolhuset genmäles det, att "barnen inte skulle kunna hålla snyggt".

Är denna infama beskyllning mot allas barn sann, så bör hemmen och svenska folkskolan göra sitt bästa att lära svenska folkets barn att hålla snyggt på avträden snarast möjligt. Det är lika viktigt som att lära dem om heliga Birgittas uppenbarelser eller seder och bruk på 1400-talet.

Men, det är nu varken så, att barn ej kunna läras hålla snyggt eller att lärare inte förmå lära dem det. Det är så, att man inte bjuder barn i detta stycke någon snygghet att vårda. Man ger dem på sin höjd en till det yttre prydlig långa, men man ger bl. a. inte det som vi kan omskriva såsom "snygghetsmaterial". Den lilla skolflicka som för en tid sen sprang ut på skolgården gråtande med kläderna oknäppta, därför att hon absolut inte kunde klara sig på samma osnygga sätt som hennes kamrater, ger oss något att tänka på. Och lärarinnan, som, när de andra skolbarnen hänade den lilla Greta, resolut förklarade, att "Greta gjorde rätt i att skrika. Det borde ni ha gjort allihop, så att folkskolestyrelsen hört er och köpte paper", hon sade nog ett opedagogiskt visdomsord, som borde hörts över landet.

Till sist: Hur mycken tid tar inte och hur mycken förkylning skapar inte skolbarnens promenader till längorna, när de väl fått bejakad sin anhållan att "gå ut".

Hur mycken snusk och ryslighet barnungar emellan verkar inte de där längorna, där de ligga i mörker om aftnar och kvällar i de stora kasernerna i städerna eller i de byschiga gårdarna på landet och i städernas — kåkstäder.

Tänk på detta, ni mammor, och laga att ni få något att säga till om i skolorna och där det bygges nytt!

Mammorna in i byggnadskommittéer lika väl som opraktiska pappor! Tycker

RETSTICKAN

SO:DE ÄRGÅNGEN
av TJÄDERS Fröhandels A.-B:s KATALOG

Oxtorgsgatan 7
Stockholm 3
Telefon 71 51

VI LEVA 1932

Läsare, grip pennan och låt andra få ta del av edra erfarenheter, funderingar och synpunkter! Fråga, det finnes så få frågare! »En fråga tränger alltid djupare och längre än ett svar.»

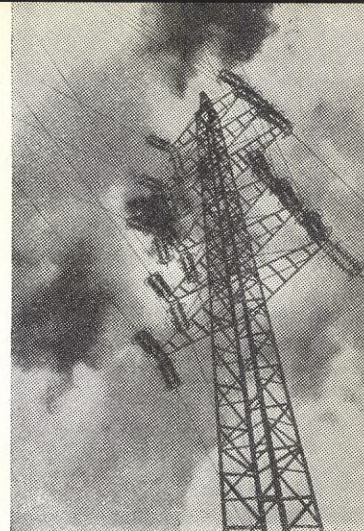
»Konfirmation».

Under denna rubrik har kyrkoherde Hallén en artikel i Morgonbris' majnummer. Med utgång från en diskussion i "Social-Demokraten" angående konfirmationen konstaterar herr Hallén, att problemet "konfirmeras eller ej är inget speciellt arbetarproblem, utan ett kulturproblem . . . i den djupa och långvariga kulturkris, som vi genomleva". Visst kan det kallas ett kulturproblem, att människorna börja vackla i tron på kristendomen, men att så sker kan väl knappast en socialist beklaga. Det är väl ur vår synpunkt endast glädjande, att kristendomen måst släppa sitt förlamande grepp om mänskligheten. Att det fortfarande finnes människor, som känna sig högtidligt stämda inför en konfirmationsavslutning, kan väl knappast påstås vara enbart vara en följd av kristendomen.

Det finns nämligen en annan form av konfirmation, den s. k. borgerliga konfirmationen, som åtminstone i Skåne är ganska utbredd och vid vars avslutningar det också förekommer högtidliga ögonblick, som tvinga mer än en åhörare att torka tårarna ur ögonen, trots att man ej här kan påstå att man får en "känsla av det absoluta". Med kännedom om de problem, som möter de flesta i kampen för tillvaron, är det väl ej underligt om vem som hälst blir allvarligt stämd vid åsynen av en skara ungdom, som är färdig med barnaåren och skall börja brottas med livets besvärligheter. Är det ej bättre att man, med kännedom om realiteterna i livet, ger barnen en undervisning, som bygger på verklighetens grund än att pränta in det gamla "att vara gudelig och låta sig nöja är vinning nog"

eller något annat lika bra bibelspråk, som stöd för rättvisan i den nuvarande samhällsordningen.

I dess ställe bibringas ungdomen i den borgerliga konfirmationen kunskap i sådana ting, som ej delgivas i folkskolan, t. ex. i fredsrörelsen, i de ideella rörelsernas historia, i morallära, i religionernas historia, i sexualhygien m. fl. Dessutom förekommer litterära föreläsningar samt en myckenhet unison sång, ett och annat samkväm och förresten kamratlig samvaro med barnen. Erfarenheterna av dessa konfirmandundervisningar äro de allra

Vid sidan om vägen.

Av Rizzo.

DEN SÄLLSAMMA GÅVAN

*Det är som du burit ditt hjärta till mig
och tiggde om värn och vård,
likt en mor, som ber om skydd för sitt barn
mot en värld så kall och hård.*

*Och jag sitter och vet inte vad jag fått,
eller hur jag skall bära mig åt —
jag är rädd att jag håller för hårt med min hand,
jag är rädd det skall brista i gråt.*

*Ty ett hjärta är ett så bräckligt ting —
det blir kanske mera till ve
än till värme och vård emot livets sting
den tröst, som jag har att ge.*

*Det är som du burit ditt hjärta till mig
en främmande hårdhänt man.
Jag vet ej om det blir väl eller ve
om jag ger det bästa jag kan.*

NYA FANOR OCH EN NY VALPAROLL

DET BLÅSER UPP TILL STORM I DE ARBETANDE KVINNORNAS LED

Det socialdemokratiska ungdomsförbundets styrelse har varit samlad till överläggningar i Stockholm och därvid kunnat inräkna ansevärda framgångar för förbundet. Från dess senaste kongress i november förra året till den 15 maj har förbundets medlemsnumerär ökat med i runt tal 6.700, vilket innebär att förbundets hela medlemsantal nu är uppe i över 71.000. Dessa resultat är så mycket mer anmärkningsvärda med hänsyn till den rådande ungdomsarbetslösheten. Närmare 20.000 av förbundets medlemmar äro arbetslösa och stora skaror arbeta på inskränkt tid. "Aldrig tidigare har vår ungdomsrörelse präglats av en så sjudande arbetslust, som den vilken nu kommit till synes, förklarar förbundsordföranden Adolf Wallentheim. Alla tecken tyda på att det blåser en stark socialdemokratisk vind inom ungdomens läger." Kvinnoförbundet är det första att känna glädje över detta meddelande, i all synnerhet som det iakttar en samma ökad livaktighet inom de stora hittills indifferentia kvinnoleden. Vi ha redan i detta nummer av Morgonbris kunnat uppvisa hur arbetarkvinnorna i allt större skaror söka sig till folkhögskolorna för att fördjupa sina insikter i samhällsproblemen. Samtidigt växer kedjan av socialdemokratiska kvinnoklubbar i landet.

Sedan mars har således tillkommit nya sådana samlingsplatser för arbetarkvinnorna i Hällesjö, Jämtland; Koppom, Värmland; Maria — Högalid, Stockholm; Näsvisken, Ockelbo—Bomhus, Gävleborgs län; Rickomberga, Uppland; Sjonhem, Gotland; Slottsbron, Värmland; Vreta kloster, Östergötland; Värtan, Stockholm; Örby, Stockholm; Örviken, Västerbotten. Gusums kvinnosektion, Östergötland har avslutit sig till kvinnoförbundet.

Som rännilar och källor,
som sjöar, nej, som hela hav
vår här sig stolt utväller.
Vi kunna icke stanna,
vårt lopp likt forsens är
till slut vi övermanna
den värld som vår ock är

bästa. Inga missljud av någon sort har förekommit. Angående själva organisationen av det hela kan nämnas, att en förening är bildad för ändamålet, byggd på enskilda medlemmar och medlemsavgift. Denna förening får anslag till verksamhet från fackföreningarna, fria möteslokaler i Folkets hus m. m. Kurserna börja på hösten och avslutas på våren med en högtidlighet, som trots att den är förlagd till Folkets Hus blir en högtid för livet.

Denna konfirmationsform har i Skåne omfattats med stort intresse och kurser har anordnats, ej endast i städerna utan t. o. m. på landsbygden. Under de tre år densamma fungerat i Landskrona, t. ex. har antalet konfirmander tredubblats och det vore glädjande om dessa rader kunde väcka intresse för densamma även på annat håll i Sverige. Bland andra har härvarande soc.-dem. kvinnoklubbs medlemmar nedlagt ett förtjänstfullt arbete för den borgerliga konfirmationen och det rekommenderas kvinnoklubbar på andra platser att föra fram frågan till diskussion.

Bernhard PERSSON.

lovat en sång, som Anna Ekberg-Åkesson skaldat till den nyligen timade faninvigningen i Malmö östra socialdemokratiska kvinnoklubb. Det vackra samlings-tecknet, som var en gåva till klubben från gödningsarbetarnas avdelning 17 i Malmö, hälsades ytterligare av en skaldinnehyllning, som på samma gång löd som en fanfar till de nya kamraterna:

Vi vilja ej vara statister, ej reserver, som plockas fram
när det indelta manskap ej räcker!
Ej fylld som röstmaterial!
Nej, vi vilja med i elden, i främsta ledet oss ställ!
Väl äro vi kvinnor till könet
men vi tänka och handla som män.

Från Göteborg lyder samma stolta marschtoner i Maria Johanssons till Göteborgsdistriktets nya fana ägnade dikt:

Kanhända vi hinna vårt hägrande mål
Nog kunna vi det om vi ge oss till tål
och kunna vi ej så har för vår ätt
Vi kämpat för sanning och rätt
Må vi följa vår fana
då efter målet i fjärran vi spana.

Mötesreferaten från klubbarna ha genomgående som aldrig tillförne fått en underklang av lidelse och patos, som kommer brevskrivarna att finna prosaformen trång och torftig. Referenten i Ulricehamn slutar sin rapport om ett agitationsmöte, där klubben genom ett lyckat programinslag lyckades få ihop till ett anslag till Viskadalens folkhögskola, med förhoppningen om »ett land, som är vårt, där våld och orätt av ingen tåls, ej ögon orävtvist tåras».

Behärskade av den känslan ses arbetarkvinnorna redan ivrigt organisera sig för en kraftig insats i den förestående valrörelsen. Den aktionen har livligt behandlats på kvinnodistrikten under de senaste veckorna hållna årskonferenser i Falköping, Skönsberg, Trollhättan, Lesjöfors, Göteborg, Oskarsström, Karlshamn och Östersund. Bl. a. har beslutats om extra uttaxering från klubbarna till valkampanjen, utbildande av kvinnliga talarkrafter samt ordnande av sträckturnéer genom distrikten. I Gävleborgs län har hållits två vällyckade instruktionsmöten. Här uttalades: Vi måste samla vår röst för det arbetande folkets eget parti, socialdemokraterna, som visat oss kvinnor, att just detta parti är det enda, som förstår hemmets nöd och allvarligen vill komma till hjälp. Lagg detta på minnet och slut upp kring Arbetarpartiet — socialdemokraterna vid höstens val till riksdagens andra kammare.

Den nya fanan och styrelsen
i Göteborgs kvinnodistrikt.

OEMOTSTÄNDLIGA

När rapporterna föredrogs vid årets kvinnokongress, så konstaterades som deltagarna torde erinra sig, att det distrikt, som gjort största framstegen i medlemsökning var Stockholms län. Vi tyckte alla att det var duktigt och vi hade säkert i det ögonblicket inte haft något emot att höra det länet till.

Men vi andra, som också arbetat en hel del utan att göra nämnvärda framsteg — vi undrade nog om uppgiften kunde vara fullt riktig och hur den frammarschen i så fall gått till.

Och det var därom följande lilla axplockning närmast skulle handla.

Å dragande kall och ämbetets vägnar styrde jag mina steg härom dagen ut just till en av klubbarna i Stockholms län. Den inblick jag fick i klubbens arbete har jag ansett så värdefull att jag måste skildra mötet för en större krets.

Ordföranden: Så få vi höra protokollet från föregående möte!

Sekreteraren: Det rapporterades att 30 av klubbens medlemmar deltagit i den

instruktionskurs, som anordnats i samband med kvinnokongressen.

Vidare meddelades att 40 medlemmar deltagit i jubileumsfesten på Skansen, att 45 av klubbens medlemmar ordnat och svarat för kostnaderna vid ett besök på ålderdomshemmet.

Klubben uttalade sig för att varje medlem skulle uttaga två exemplar av Morgonbris, köpa det ena själv och sälja det andra. En mycket stor del av klubbens medlemmar ha följt uppmaningen. Morgonbris skulle säljas i hela kommunen var den enhälliga föresatsen.

Sekreteraren fortsätter:

Klubben beslöt att anordna en särskild agitationsdag för Morgonbris. Tid och rum bestämdes för den stora kommitté, som valdes för att sedan sändas ut åt alla håll. 500 exemplar av Morgonbris' senaste nummer hade redan rekvirerats. Jag har förvissat mig om att dessa redan innan månadens utgång i det närmaste slutsålt — av alltså en enda klubb med cirka hundra medlemmar.

Sekreteraren tar åter vid: Klubben beslöt att varje ny medlem skulle

tillfrågas om hon prenumererade på Social-Demokraten.

Jag har inte på länge hört ett så imponerande protokoll och så många utmärkta beslut på en enda kväll: en god bild av en kvinnoklubb i arbete.

Men ännu en sak: samma kväll tillsattes en valkommitté på 24 personer, och hör och häpna — inte mer än tre av alla föreslagna avsade sig och då på fullgoda skäl. Man skulle kunna vara färdig att citera gamla Döbeln: "Med dessa trupper kan man trotsa världen, man väntar ej med dem attack — man gör."

Det är väl endast livets söndagsbarn, som ha en sådan lust och förmåga att arbeta, men det kan tydligen vara en av orsakerna till att ett distrikt kan öka mer än alla andra.

Dessa andra kan ju ha det mycket svårare att vinna förståelse i sitt knog, men det slog mig också att alla Nackakamraterna voro så glittrande glada. Bara det gör dem oemotståndliga.

Agda ÖSTLUND

RÖRELSEKÖR — RÖRELSEGLÄDJE

Vår tids människor ha fått upp ögonen för en sak, som inte stod så klar för föregående generationer: sambandet mellan det psykiska och det fysiska. Vi ha lärt oss förstå vad hälsa och kroppslig harmoni betyder för en människas livsglädje och arbetslust. Och den moderna hygien har lärt oss att inte slå oss till ro med oss själva »som vi äro», att åldras för tidigt och sjunka samman i liknöjdhet. Den har lärt oss, att vi inte bara ha skyldighet och rättighet utan också möjlighet att göra det bästa möjliga av oss själva.

Denna möjlighet till kroppslig träning och uppräckning kan var och en få genom en korrespondenskurs i rörelsekonst, — med personlig ledning av varje särskild deltagare, — som det välkända kineta-institutet i Stockholm utarbetar för Morgonbris' läsare, och som kommer att börja i nästa nummer av Morgonbris.

Kursen vill ge er detta; den vill lära er att få muskulaturen att

arbeta på rätt sätt, den vill lossa onödiga spänningar och hjälpa er att skapa en harmonisk stark och uthållig kropp. Den vill ge er den naturliga glädjen och säkerheten av att kunna röra er med balans, fritt och ohämmat.

Men det är inte endast detta, som är målet. Ur denna träningskurs är det meningen att en annan sak under Morgonbris' ledning skall växa fram: rörelsekören, denna nya mäktiga konst, samarbetets konst, som på så många ställen i Europa tillsammans med massdeklamationen blivit en folkets konst. I rörelsekören finnes användning för alla åldrar och alla människotyper; den vill förena dem som ha gemensamma strävanden och gemensam vilja och entusiasm. Den har möjligheter att bli ett starkt propagandamedel och på samma gång ett sätt för deltagarna att under de gemensamma övningsstunderna få ett sunt och friskt utlopp för instängd rörelseglädje och skapardrift.

Unga människor (Forts. fr. sid. 19.)

löse: "Du är en proletär, kamrat, proletärer ha intet hem, det är likgiltigt var du lever ditt liv." Willi Frisch lever upp igen i hennes närhet, han vill resa till Sydfrankrike. Lutz lovar en fransk grammatik och Hella ger honom sitt porträtt med påskrift: "Till den käre kamraten från hans trogna kamrat Hella." Nu vet Willi besked, han och Hella älska varandra.

Nästa lördagkväll övernattar vandringsklubben för två mark i en lada, full med hö, Lutz breder sin kappa över Lisbeth, som sprungit från varuhuset, där hon säljer tusentals meter band i veckan, i bara klänningen. Hon stryker över lodenkappan, och han trycker blygt läpparna mot hennes blus. Indirekta kyssar. Han har glömt, att Karolus skulle förakta honom. Karolus, som anser att kvinnan skall spela en underordnad roll i mannens liv. Hon hör hemma i köket, samlivet tjänar avkomman, blott i andra hand vällusten... Den förälskade Fritz är ursinnig, emedan Eva bär ett armband om fotleden — har hon fått det av en borgarbracka, som hon är intim med? — När han hör Hella och Willi kyssas i mörkret, genomdrivar han obarmhärtigt uppdelning efter kön: flickorna på högra sidan, pojkar på vänstra sidan av ladan. På söndagsmorgonen råder dageneferstämning, den spenvarma mjölken kväljer dem, allt är fatt och grått. En idé strålar upp i ledsnadens mörker — man skall gå till Niederwald och med kommunisternas hjälp klå nationalsocialisterna. Sagt och gjort, kampsången stämmer upp. Plötsligt står de nios lilla skara ensam mot brunskjortornas väldiga övermakt. Kommunisterna ha trolöst utblivit. Snart äro blå- och brunskjortorna i vilt tumult. Evas nävar trumma mot en välfriserad nazi, hon biter honom i handen, han känner hennes små hårda bröst och heta andedräkt, han blir knäsvag. Eva har gjort en nazi oduglig till kamp — på sitt sätt. Karolus Scholle har fått syn på Lutz i fiendehärens och vill hämnas den örfil, varmed han befläckt hans ära. Armar, ben, huvud äro en enda härva, okvädinsord och nävar virvla i luften. Lutz har snart ett blått öga, Karolus en blodig bula i pannan. Då ljuder en gäll vissling, det är nazisternas vaktpost, som anmäler kommunisternas ankomst och strax därpå tonar kampsångens refräng: "Vi skydda vår sovjetunion." Nazi, nu i minoritet, dra sig tillbaka. Fränzel tycker sig se, att Eva kysser naziynglingen med det fina skinnets och crepegeorgetteskjortan. "Jag tackar er i den Socialistiska arbetarungdomens i Biebrich namn", säger Brommel högtidligt och trycker en kommunist hand. Men nu blir det annat ljud i skällan: Pansarkryssarsocialister, arbetarföräldrare! låter det ur kommunistiskaran. Än ni då, arbetarföräldrare! replikerar Madlo. Mellan de båda lägren avlägger Eppeltau sin trosbekännelse. Nu överger han "de förklädda kapitalisterna" och bekänner sin kommunistfärg, och när Fränzel bevekande skriker Karl! ropar han: Min fästmo kan ni behålla, och avtågar med de nya kamraterna. De nio ligga i skogsgläntan som på ett lasarett. Lisbeth baddar Lutz svullna öga med vatten ur en källa. Den fula Fränzel gråter över sin förlorade fästman och beslutar ägna all sin kraft åt partiet, kanske blir hon en dag riksdagsman. Madlo, den hederspojken, trollar fram mannagrynsgröt på oförfalskad mjölk, som han fått av en bondgumma, smör, kakor och en flaska snaps. De måste ta var sin klunk för att hämta sig. Så linka de till stationen. Hemma genomgår Lutz den vanliga ceremonien efter sina sned-

språng: mormors predikan och mormors gråtkramp och kastar sig sedan i säng med dunkande huvud och värk i alla leder. Plötsligt ser han i andanom Lisbeths bild, så blond och ljuv, och smärtorna äro som bortblåsta. Slagsmålssöndagen hade oerhörda följder: Eva uteslöts ur partiet som störande element, sedan hon ertappats på ett konditori med den fina naziynglingen, som till på köpet hade både hakkorset och socialistmärket på rocken. Så blev även han utkastad från de sina, och de båda partilösa driva omkring på danslokaler och dricka cocktails, en nagel i ögat till och med för bourgeoisien. Willi traskar på landsvägar mot Frankrike. Eppeltau hetsar en röd kolonn mot de forna kamraterna, och till Fränzel skrev han ett gement avskedsbrev, som lästes högt på ett socialistsammanträde.

För Lutz studentexamen, spänning, glädje, mormor möter rörd i svart siden, och för honom till en restaurang. På kvällen samlas de nyblivna studenterna på en vinstuga. Lutz beställer för att demonstrera partiets grundsatsen limonad, fast han älskar ananasbål, och han bär inte bara det tyska utan också det polska, tjeckiska och franska socialistmärket på bröstet. Tigande fixera de varandra, Karolus, den blivande juristen, och Lutz, den framtida politiska karikatyrtecknaren. Bägge delta som iakttagande åskådare i denna svinaktiga supfest med oanständiga visor och fotografier. När den vacklande skaran strömmar ut ur lokalen, känna dödsfienderna ett behov att högaktningfullt hälsa varandra: de räcka varandra händerna. Men på vägen till det socialistiska ungdomshemmet känner Lutz utan att veta det hur Lisbeths tro sänder blixtar genom hans själ. Han löper fram hoppets väg och ser tätt framför sina ögon det uppfyllda idealet.

E. R.

"Välgöraren" Bata. (Forts. fr. sid. 25.)

ordningen för dagen. Till den 15 maj voro icke mindre än 7.000 arbetare entledigade och alltjämt pågår utskrivningar av 100 à 150 man pr dag. Om någon tid tas kanske något hundratal arbetare åter in och världen får veta att Bata ökar sin arbetarstam. Bata kan reklamens konst mera än allt annat och den stora allmänheten märker oftast inte den däri befintliga humbugen. I sin tidning, som han utger från Zlin, skrev han för någon vecka sedan följande:

"Vi skola lära dem, som mist sin anställning eller komma att mista den, att leva blygsamt på egen bekostnad utan att kräva understöd, framförallt inte från staten, varigenom de skulle försvåra arbetet för dem, som ha sådant, och således sänka produktionsförmågan.

Jag hoppas inom kort kunna återanställa våra duktiga medhjälpare. Vi komma dock inte att se med välbehag på dem, som tagit emot understöd av allmänna medel.

Här kommer Bata's människovänlighet i sin rätta belysning. De "duktiga" medhjälparna ha vid eventuellt behov utsikt till återanställning och de duktiga äro de, som kunna klara sig utan att anlita den offentliga hjälpsamheten. Att leva blygsamt ha nog dessa stackars människor lärt sig tillräckligt under den tid de arbetat i Bata's inferno så någon ytterligare lärdom torde knappast vara nödvändig. Det är en oförskämhet utan like att som Bata gjort, först kasta ut tusentals arbetare i ännu värre nöd och sedan förklara dem i bann, som i sin olyckliga belägenhet, ja, för att rädda livet nödgas vända sig till samhället med begäran om hjälp. Sådana mänsklighetens välgörare som Bata borde åtminstone arbetarklassen i alla länder nu vara klara med och de produkter en Bata för ut till världens alla länder och som hittills varit begärliga för damerna, icke minst ur arbetareklassen, tycker man hädanefter borde lämnas åt sidan.

Karl KARLSSON

Smörgåsbrödet**UPLANDSKUBBEN**

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsosamt, näringsrikt och hållbart bevarar det sin goda smak till sista skivan.

UPLANDSKUBBEN A.-B.
Stockholm • Tel. 756 56, 750 90

Obs! Undvik efterapningar —
begär Uplandskubben.

DRICK
LIV

HÄLSA
STIMULANS

DRICK

CHAMPIS

DEN HÄLSOSAMMA KOL-
SYRADE FRUKTDRYCKEN

Serveras överallt

DRICK MERA FRUKT

Ring Bryggerier o. Vattenfabriker
A.-B. ROBERTS, ÖREBRO

Sveriges blå vattentrappa.

(Forts. fr. sid. 24.)

— åtta år efter hennes död — ringde Roms klockor hela dagen till det nya helgonet Birgittas ära. När vi återvänder till båten, ha säkert infunnit sig försäljare av de berömda Vadstenaspetsarna, så att ni kan förvärva ett synligt minne av besöket i Birgittas stad.

Vi se Naddö, Heidenstams forna hem på motsatta sidan av Vättern, fara växelvis genom kanal och småsjöar. Viken, det högsta vattenståndets sjö, och Tåtorp, där den i berggrund sprängda kanalen börjar: det är två förtjusande partier av denna så omväxlande farled. Men sjöluften gör oss behagligt trötta. Till kojs! När vi åter vakna och sitta vid morgonkaffet, tycka vi oss ute på villande hav. Vänern är också den tredje i ordningen av Europas sjöar. Landresan vi närma oss är Västergötland, den gamla kulturbygden, som bl. a. har äran att ha givit Sverige dess första skrivna bok. Eskil lagmans västgötag, vackert präntad någon gång på 1280-talet. Kinnekulles egendomliga kontur sticker upp bortom Hellekis, i närheten på nordost-

sidan av Källandsö ses Läckö slott, den enda riddarborg i Västergötland, som trotsat tiden. Många ha ägt detta slott: biskoparna i Skara, Gustav Vasa etc., men mest fängslas vi av ett namn i raden: Ebba Brahe, Gustav II Adolfs ungdomskärlek, som i egenskap av maka till Jakob de la Gardie blev slottsfru här. Det var här hon födde sonen Magnus Gabriel de la Gardie, som blev drottning Kristinas bortskämde favorit. På den tiden höllo ju de rika adelsmännen egna hov, och hur praktfullt de la Gardies var, därom vittna än i dag trots förfallet Läckös 248 rum. Strax innan vi lägga till vid Vänersborg, kunna vi peka ut Halle- och Hunneberg. Om Vänersborg vet jag bara, att det producerar utmärkta skor och givit Sverige två berömda män: Lennart Torstensson och Birger Sjöberg, som skrev Fridas visor. Snart ha vi nått Trollhättan och vi byta ut båten mot en bil för att se de skummande fallen.

Vi kasta en blick in i kraftstationen, där de väldiga turbinerna betvingat flera hundratusen av Trollhättans hästar. Vi se Gullö-, Toppö- och Helvetesfallen — utsikten från Kopparklint, Kungsgrottan, Polhems övergivna sluss, som aldrig kunde tas i bruk med dess mäktiga vattenfall. Vid sista slussen där vi stiga ombord igen, står slussvakten Karl Mjuk, den äldste i skræet, och passar sin sluss som han gjort i trettionio år. Bara med den skillnaden att förr gjorde han det med att vrida på spakar, nu går det på elektrisk väg. Tusentals människor har han sett dra förbi, de första åren var det mest finländare och svenskar, som emigrerade till Amerika, nu ser man inte sådana figurer mera. Både han och kapten Hedlund, som fört sin båt på kanalen i trettiotvå år, minnas den allra första tiden, då det på vissa sträckor hände att oxar och hästar bogserade båten på kanalbanken.

Tre korta dagar har resan varat, men hur innehållsrika! Tre landskap har jag sett, jag har snuddat vid många av de intressantaste minnena i svensk kulturhistoria och njutit naturstämningar i en sådan frid

NÄR DET FÖRSTA MÄLARLOPPET GICK--

Det var 1892 som det första loppet på den nu klassisk vordna sträckan Mälaren runt vanns på en av de första velocipeder Wiklunds byggt. Många äro de segrar, som sedan dess vunnits på tävlingsbanorna med Wiklunds förnämliga fabrikat —

främst för 40 år sedan och främst även nu. När Ni ämnar köpa cykel, bör Ni välja Wiklunds — den ger Er det största utbytet.

Begär vår katalog 1932.

WIKLUNDS
STOCKHOLM
NORDSTJERNAN • POLSTJERNAN • VESTA

och oberördhet av modern tid, att det ej hade förvånat mig att få se en diligens köra fram till kanalbanken i stället för bilen, jag har solat mig brun, vegeterat... Det är som om jag gjort en lång, vilsem semesterresa. Jag skall minnas Göta Kanalfärden bland mitt livs tre underbaraste flodresor: de två andra voro den ryktbara Rhenturen Mainz—Koblenz och en Donaufärd. Ja, jag skulle vilja råda varje svensk att på tre dagar färdas på den blåa vattentrappan.

Ellen RYDELIUS

När det står VÄNERSBORG

under sulan ...

I fråga om skodon — herr-, dam- och barn- — representerar Vänersborgs-fabrikatet sedan årtionden det vederhäftiga.

Material, utförande, passform, praktiska och alltid moderna modeller samt principen "låga priser för goda kvalitéer" ha skapat det förtroende Vänersborgskorna åtnjuta hos såväl allmänhet som skohandlare. När det står Vänersborg under sulan på skorna Ni köper, är Ni på den säkra sidan.

 VÄNERSBORGSKOR

Tillverkare: A/B A. F. CARLSSONS SKOFABRIK - VÄNERSBORG

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund!

På omkring 275 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Upplandsgatan 1, 3 tr., Stockholm. Tel. 188 86.

Ordf. fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN

STOCKHOLM:

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Agda Östlund, Dalagatan 59. Tel. 38 44 62. Kassör: Valborg Ljungkvist, Karlbergsvägen 73.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Vanadisvägen 22 B. Tel. 813 35.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Gulli Bergman, Upplandsgatan 47, Stockholm. Tel. V. 2104.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 60. Tel. Kh. 6790.

VASASTADEN: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen Västmannagatan 63. Ordf. fru Hanna Lundin, Stora Ängby. Tel. Bromma kyrka 105.

S:T GÖRAN: 2:dra onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Jenny Larson, Arbetaregatan 21. Tel. Kungsh. 9789.

SÖDRA FÖRSTÄDERNÄ: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingsshus. Ordf. fru Sigrid Lundin, Gröndal. Tel. Gröndal 166 före kl. 11 f. m.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Anna Larsson, Mittelvägen 8, Enskede. Tel. 183.

H E M B I T R Ä D E S F Ö R E N I N G E N: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehernet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN:

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalhuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: Första eller andra onsdagen. Lokal: Kyrkskolan. Ordf. fru Hilda Pettersson, Morkullan 14, Danderyd, kassör fru Ida Kvarnström, Klingsta.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Elsa Pettersson, Djursh. II. Tel. Dj. 1259. Tel. Dj. 1259.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Handelsföreningens lokal.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Torsvik och Skärsätra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr.: Sirius 3, 2 tr. Torsvik, Lidingö I. Tel. 667.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Annie Wallentheim, Skuru, Ektorp. Tel. Skuru 359.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492.

SUNDBYBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Tora Zetterström, Sturegat. 26 B. Tel. 933.

SÖDERTÄLJE: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Tel. 327.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Karin Enström, Box 81, Uppl. Väsby.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra Tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehem, Pusterviksgatan 15.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämregården.

MAJORNA: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal. 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 8, Malmö.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler, Porslinsgatan 1. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Petterson, Fredsgatan 11. Tel. 106 40.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. Ida Lindholm, Box 547, Uppsala.

LÄS OM

Maria Svenssons samhälle!

En stimulerande skrift av
SIGRID GILLNER

Mottagen med varma lovord
Socialdemokratiska

Kvinnoförbundets förlag
Rekv. i tid fr. förbundsexpeditionen
25 öre

IRRFÄRDER av Marianne Pollak

LÄS OM

IRRFÄRDER BLAD UR EN UNG FLICKAS DAGBOK

OM HENNES VÄG TILL
SOCIALISMEN

Utkommer i dagarna

Rekvirera fr. förbundsexpeditionen

50 öre

**goda
middagar**

Sveavägen 68

**konsum—
restaurant**

Första villkoret för effektiv ansiktsvård är

att hålla hyn ren

Ni når storartat resultat med

Landéns lavendeltinktur

som omedelbart löser ovidkommande partiklar från hyn och gör den klar och smidig. Flaskans gammalmodiga form och etiketten garanterar att innehållet är det välkända medlet.

Erhålles överallt till 2:—, 4:— och 8 kr.

EVE

är landets
populäraste
magarin

endast i
kooperativa
butiker

Originalbilden belönad med högsta svenska priset i Kodaktävlingen 1931, Kr. 2,400.

Ett gott resultat

men så togs också bilden med Kodak Verichrome-film. Den är känsligare och utjämnar exponeringsfel bättre än vanlig film. Är kameran billig och ljuset svagt eller ställer Ni tiden och bländaren fel — Ni har en chans med

Finns hos de flesta
**FOTO-
HANDLARE**

Verichrome

— den nya KODAK-filmen

Begär vackra bilder —
begär VELOX-kopior.

HASSELBLADS FOTOGRAFISKA A.-B.
GÖTEBORG — STOCKHOLM — MALMÖ
Ensam engrosförsäljare för Sverige av Kodakartiklar.

Krantz

Ombud för Hermes omtyckta kaffe antagas.

KAFFE A.-B. HERMES
Liljeholmsvägen 4, Stockholm 9
Tel. Liljeholmen 45 och 2

Åberopa denna tidning.

PERMANENT 15 KR. FÖRSTKLASSIGT UTFÖRANDE

Kallluft. Bästa oljor. Mise en plis. Tångond. Här- och ögonbrynsfärgn. Obs! Ej elever! Norr 8169.
E. LINDSTRÖMS DAMFRISERING, Upplandsgatan 3.

Undertecknad har i flera år varit kund hos fröken Lindström och bl. a. permanentats ett par gånger på ett synnerligen tillfredsställande sätt, varför jag på det varmaste rekommenderar fr. Lindströms behandling.
Hulda Flood.

Husmödrarnas bankräkning

I hushållskassan har man i allmänhet medel för att täcka de närmaste dagarnas utgifter, dels också medel för att verkställa betalningar, som skola göras först om någon vecka eller ännu längre fram. Denna senare del av hushållskassan lämpar sig för insättning på sparkasseräkning. Där äro pengarna i säkerhet, där förränta de sig, där äro de lätt disponibla.

**STOCKHOLMS
ENSKILDA BANK**

Svensk fältspat gör det möjligt för en med generationers nedärvda skicklighet utrustad arbetarstam att i förening med erkända konstnärer skapa det världsberömda

ROSENTHALSPORSLINET

Rosenthals Specialaffär A/B

NORRLANDSGATAN 1 · HAMNGATAN 10

Telefon: 8993 · Telegramadress: Specialaffär

STOCKHOLM

ALFA
sköter tvätten
medan Ni gör de
övriga sysslorna

Tvätta ofta och tvätta hemma. Med ALFA:s hjälp är det lika enkelt som att dammsuga. Ni har bara att lägga ned kläderna i apparaten, som placerats på spisen. Tvätten bringas i kokning och Ni behöver endast då och då, under de 30 minuter den kokar, föra rotorn runt några varv. Sköljningen sker fort och bekvämt i apparaten, likaså vattenutpressningen ur kläderna. ALFA tvättar, sköljer och halvtorkar c:a 5 kg. tvätt i timmen — allt i apparaten. Ingen imma i köket, intet slask med vatten. ALFA är en behändig och prydlig apparat — lättskött, stark och effektiv. Den är outhärlig i varje hem, där husmodern vill sköta tvätten rätt — slippa onödiga kostnader och besvär.

Sänd in kupongen!

För fullständiga upplysningar och tvättråd sänd mig gratis Er broschyr om ALFA tvättmaskinen.	AKTIEBOLAGET ALFA-LAVAL STOCKHOLM I
	Namn:
	Adress:
	386 c M

Även storlekar för tvättstugor.

Begär kostnadsfri demonstration.

ALFA
för rationell handtvätt

A.B. Separators fabrikat